Nota van zienswijzen aanvraag om een omgevingsvergunning voor "Zonnepark De Bergen"

Inleiding

Met ingang van 28 juli 2023 heeft het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor "Zonnepark De Bergen" voor een periode van zes weken ter visie gelegen. Hiervan is middels een gemeentelijke publicatie mededeling gedaan in het Gemeenteblad (2023, 324591).

Alle ingekomen zienswijzen die zijn verzonden vóór 9 september 2023 zijn (op grond van het gestelde in de Algemene wet bestuursrecht) tijdig ingediend. Alle zienswijzen die zijn ingediend door natuurlijke personen worden in de openbare versie geanonimiseerd en om die reden als "bewoner" vermeld en genummerd.

	Naam:	Datum ontvangst:	Pagina's
1.	Stichting BEI	7 augustus 2023	2-3
2.	Zon- en natuurpark Midden Zwaluwe B.V. NaGa Solar Holding B.V. Buitenplaats Groot Swaluwe B.V.	4 september 2023	5-7
3.	Bewoner 1	14 augustus 2023	8-10
4.	Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch	15 augustus 2023	11-12
5.	Bewoner 2	30 augustus 2023	13-15
6.	Bewoner 3	31 augustus 2023	16-18
7.	Bewoner 4	31 augustus 2023	19-20
8.	Bewoner 5	1 september 2023	20-23
9.	Bewoner 6	4 september 2023	24-26
10.	Stichting Behoud Wagenbergs Landschap	5 september 2023	27-31
11.	Bewoner 7	5 september 2023	32-37
12.	Bewoner 8	6 september 2023	38-39
13.	Bewoner 9	29 augustus 2023	41-43
14.	Stichting Doordacht Duurzaam Drimmelen	7 september 2023	44-46
15.	Bewoner 10	7 september 2023	47
16.	Bewoner 11	7 september 2023	48-50
17.	Stichting Behoud Zwaluws Landschap	7 september 2023	51-54
18.	Milieuvereniging De Groene Koepel	8 september 2023	55-58
19.	Bewoner 12	8 september 2023	59
20.	Bewoner 13	8 september 2023	60-62
21.	Bewoner 14	11 september 2023	63
22.	Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant	15 september 2023	64-66
23.	Waterschap Brabantse Delta	8 september 2023	67

De zienswijzen zijn hieronder samengevat weergegeven en beantwoord. Daarbij is de volgorde aangehouden die eveneens bij de opsomming van ingekomen zienswijzen is gehanteerd. Hoewel de zienswijzen niet letterlijk zijn weergegeven in deze conceptnota, zijn de zienswijzen wel integraal beoordeeld. De zienswijzen zien voor een belangrijk deel op het door de gemeenteraad vastgestelde Beleidskader grootschalige zonnevelden, dat de mogelijkheden voor zonnevelden in de gemeente Drimmelen beschrijft en als 'Beleidskader' wordt aangeduid in deze beantwoording.

Een aantal zienswijzen ziet ook op het zonneparkproject Moerseweg. De beantwoording van die delen zal plaatsvinden in de nota van zienswijzen voor dat project.

INGEKOMEN ZIENSWIJZEN ONTWERP OMGEVINGSVERGUNNING:

1. Zienswijze Stichting Bei

1. ***Biodiversiteit***
   De biodiversiteit komt in het geding.

2. ***Precedentwerking***
   Er zal precedentwerking zijn.

3. ***Inperking door hek***
   De hekken leiden tot een inperking van foerageergebieden. Er zou geen gesloten hekwerk of verlichting gerealiseerd moeten worden.

4. ***Zonneladder***
   De zonneladder uit de provinciale verordening moet toegepast worden.

5. ***Alternatief***
   Windparken zijn een beter alternatief.

6. ***Strook vrijhouden***
   Bij verlening wordt gevraagd om 30% vrij toegankelijke grond.

7. ***Plaatsing***
   De zonnepanelen moeten enkele meters uit elkaar geplaatst worden voor lichtinval en zo hoog mogelijk gemaakt worden.

Reactie gemeente op zienswijze Stichting Bei

1. ***Biodiversiteit***
   De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

   Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld.

   Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

2. ***Precedentwerking***
   Iedere aanvraag wordt op haar eigen merites beoordeeld. Het enkele feit dat een aanvraag wordt gehonoreerd, betekent nog niet dat een andere aanvraag ook wordt gehonoreerd.

3. ***Inperking door hek***
   De zienswijze lijkt niet te gaan over het project De Bergen. Het Beleidskader waaraan de aanvraag is getoetst schrijft voor dat minimaal 10% van de oppervlakte moet worden gebruikt voor landschappelijke kwaliteitsverbetering. Het project Moerseweg voldoet hier overigens aan. Hier wordt op ingegaan in de zienswijzenota voor de Moerseweg.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Zonneladder***
   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

   Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

5. ***Alternatief***
   De ambitie van de gemeente Drimmelen is om 95% minder CO2 uit te stoten in 2050 ten opzichte van het referentiejaar 1990. De gemeente wil bovendien in 2040 al ver op weg zijn om ‘energieneutraal’ te worden. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied. De gemeente zet zich in op het volleggen van daken met zonnepanelen, maar kan – zo is gebleken uit onderzoek – haar duurzaamheidsdoelstellingen niet enkel bereiken met zon op dak.

   Het project Zonnepark De Bergen is gelegen aan de rand van Terheijden en niet in een open gebied. De locatie van het project is zorgvuldig beoordeeld door Royal Haskoning BHV en aanvaardbaar bevonden. De gemeente ziet in de zienswijze geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

   Hierbij geldt dat als een project(locatie) op zichzelf aanvaardbaar is, het bestaan van een alternatief alleen tot weigering van een aangevraagde omgevingsvergunning kan leiden vanwege het bestaan van alternatieven, als vooraf duidelijk is dat een alternatief tot een gelijkwaardig resultaat zal leiden en voor derden aanmerkelijk minder bezwaren oplevert (ABRvS 1 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:415). Die situatie doet zich hier niet voor.

   De gemeenteraad heeft met het vaststellen van het Beleidskader in 2018 gekozen voor een beleid dat ziet op het toestaan van grootschalige zonnevelden. Windturbines zijn ook een vorm van duurzame

energieopwekking. De voor- en nadelen van alternatieven dienen te worden meegenomen. Het enkele bestaan van een alternatief zoals windturbines, betekent nog niet dat het voorliggende initiatief afgewezen moet worden. In dit geval is niet gebleken van enig concreet alternatief voor de voorliggende aanvraag. Bovendien wordt ook al ingezet op de ontwikkeling van windturbines. Dat is binnen de gemeente niet een vorm van duurzame energieopwekking die genegeerd wordt.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. ***Strook vrijhouden***
   Het is aan de aanvrager om te bepalen wat het project inhoudt. Het is aan de gemeenteraad om te beoordelen of het project in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening, onder meer door de aanvraag te toetsen aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur kan niet 30% vrij toegankelijke grond als het Beleidskader niet voorziet in een dergelijke eis. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. ***Plaatsing***
   Ten aanzien van deze grond heeft te gelden dat dit geen onderdeel vormt van het toetsingskader. Volgens het Beleidskader is het juist van belang dat de zonnepanelen niet te hoog worden. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Zienswijze Zon- en natuurpark Midden Zwaluwe B.V., NaGa Solar Holding B.V. en Buitenplaats Groot Swaluwe B.V.

1. ***Fair play***
   Reclamanten stellen zich op het standpunt dat de aanvraag om een omgevingsvergunning voor het Zonnepark De Bergen is bevoordeeld ten opzichte van de overige aanvragen. Volgens reclamant is de behandeling van alle aanvragen erop gericht om zo snel mogelijk een omgevingsvergunning te verlenen voor het Zonnepark De Bergen. Dat zou ook blijken uit de tekst uit het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor het Zonnepark De Bergen, in het bijzonder de zinsnede dat het college het ontwerpbesluit 'omwille van de voortvarendheid' ter inzage legt, terwijl nog gegevens ontbreken.

2. ***Onafhankelijkheid Royal Haskoning DHV***
   Doordat Royal Haskoning DHV is ingeschakeld door de gemeente zou zij niet als een onafhankelijke externe kunnen optreden.

3. ***Vooringenomenheid bij behandeling aanvragen***
   De conclusies van Royal Haskoning DHV voor het Zonnepark De Bergen worden op een andere manier uitgelegd dan de conclusies bij de aanvragen voor de andere parken. Ook zou sprake zijn van een ander beoordelingskader. Bij het Zonnepark De Bergen staat de omstandigheid dat nadere gegevens nodig zijn niet in de weg aan positief ontwerpbesluit, terwijl dat bij de andere aanvragen wél in de weg zou staan aan een positief ontwerpbesluit. Ook zou enkel Zonnepark De Bergen (actief) in de gelegenheid zijn gesteld om de aanvraag aan te vullen.

4. ***Coalitieakkoord, RES 1.0 en Omgevingsvisie 2040***
   Uit het coalitieakkoord zou blijken dat de coalitie het Zonnepark De Bergen steunt. Het voornemen om over te gaan tot het verlenen van een omgevingsvergunning zou niet zijn ingegeven door een objectieve ruimtelijke beoordeling van de aanvraag. Ook in de Regionale Energiestrategie 1.0 en de gemeentelijke Omgevingsvisie 2040 zou zijn uitgegaan van enkel het verlenen van een omgevingsvergunning voor Zonnepark De Bergen. Voor de overige aanvragen zou geen ruimte zijn.

5. ***Zienswijzen***
   De zienswijzen die reclamanten eerder hebben ingediend zouden niet zijn meegenomen bij het ontwerpbesluit.

6. ***Herbeoordeling Royal Haskoning DHV***
   Reclamanten zijn het niet eens met de herbeoordeling van de aanvraag door Royal Haskoning DHV. Dat gaat over de beoordeling van het 'Beleidskader Grootschalige Zonneparken', 'De afwijking van het bestemmingsplan Buitengebied', 'Natuur', 'Bodem' en 'Geluid'.

Reactie gemeente op zienswijze Zon- en natuurpark Midden Zwaluwe B.V., NaGa Solar Holding B.V. en Buitenplaats Groot Swaluwe B.V.

1. ***Fair play***

Naar het oordeel van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (**"Afdeling"**) is de aanvankelijke manier van toetsen van de aanvragen in strijd geweest met het beginsel van fair play, vanwege de schijn dat Zonnepark De Bergen is bevoordeeld ten opzichte van de overige aanvragen om zonneparkprojecten in de gemeente. Gelet op dit oordeel van de Afdeling heeft het college ervoor gekozen om het gerenommeerde onderzoeksbureau Royal Haskoning DHV te vragen om de aanvragen (alle aanvragen) opnieuw te beoordelen aan de hand van het Beleidskader grootschalige zonnevelden (**"Beleidskader"**) uit 2018 en met inachtneming van de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 16 februari 2022. Dit heeft geleid tot het rapport 'Herbeoordeling zonnevelden' d.d. 6 juni 2023 met kenmerk BI8453-MI-RP-221215-1432.

De ontwerpbesluiten zijn gebaseerd op de conclusies die door Royal Haskoning DHV zijn weergegeven in dit rapport. Hierbij geldt dat het college en de raad op het advies van een deskundige mogen afgaan, nadat zij zijn nagegaan of dit advies op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, de redenering daarin begrijpelijk is en de getrokken conclusies daarop aansluiten (ABRvS 15 maart 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1050, r.o. 6.4). Het college en de raad zijn tot het oordeel gekomen dat er geen reden is te twijfelen aan het rapport van Royal Haskoning DHV. Het rapport is zorgvuldig tot stand gekomen en de bevindingen van Royal Haskoning DHV zijn begrijpelijk en inzichtelijk. De conclusies van Royal Haskoning DHV sluiten bovendien aan op de eigen bevindingen. Hierbij geldt dat de beoordeling van de aanvragen aan de hand van dezelfde maatlat zijn beoordeeld, namelijk het Beleidskader uit 2018 (zoals dat ten gelden had ten tijde van de ontvangst van de aanvragen).

De bevindingen van Royal Haskoning over Zonnepark De Bergen zijn weergegeven in hoofdstuk 4 in het rapport van 6 juni 2023. Volgens Royal Haskoning DHV voldoet het Zonnepark De Bergen aan het Beleidskader, onder het voorbehoud dat de beoogde realisering van een inkoopstation in een bestaande kapschuur daadwerkelijk mogelijk is. Ook dient de natuurtoets te worden geactualiseerd naar het oordeel van Royal Haskoning DHV. Het ontbreken van de duidelijkheid over het inkoopstation en een geactualiseerd natuuronderzoek was klaarblijkelijk voor Royal Haskoning DHV geen bezwaar om te komen tot de conclusie dat het Zonnepark De Bergen past binnen het Beleidskader. Het college en de raad hebben dit oordeel overgenomen en eveneens geen aanleiding gezien om de ontwerpbesluitvorming aan te houden, vanwege het ontbreken van duidelijkheid over het inkoopstation en de natuurtoets..

Dat het college de aanvragen voortvarend wil behandelen heeft niets te maken met vooringenomenheid. Het is belangrijk – voor alle betrokkenen – dat er snel duidelijkheid komt over de komst van zonneparkprojecten in Drimmelen. Dat is bovendien ook van belang voor de duurzaamheidsambities van de gemeente en de energietransitie van Drimmelen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Onafhankelijkheid Royal Haskoning DHV***

De omstandigheid dat Royal Haskoning DHV is ingeschakeld door de gemeente, betekent op zichzelf nog niet dat Royal Haskoning DHV niet onafhankelijk kan zijn in het geven van het advies en het opstellen van een rapport. De zienswijze geeft ook geen aanleiding om aan de deskundigheid of onafhankelijkheid van Royal Haskoning DHV te twijfelen. Verder geldt dat Royal Haskoning DHV zonder inmenging van de gemeente is gekomen tot de totstandkoming van de herbeoordeling. De bevindingen van Royal Haskoning DHV zijn ook te herleiden naar objectieve gegevens die deel uitmaken van de verschillende aanvragen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Vooringenomenheid bij behandeling aanvragen***

De aanvragen zijn zonder vooringenomenheid behandeld. De aanvragen zijn door Royal Haskoning DHV, als externe deskundige, beoordeeld aan de hand van dezelfde criteria die zijn opgenomen in het Beleidskader grootschalige zonnevelden uit 2018. Bij de beoordeling van enkele criteria is door Royal Haskoning DHV aangegeven dat onder "voorbehouden van aanvullende gegevens" aan het criteria wordt voldaan. Dat geldt niet alleen bij de behandeling van de aanvraag voor Zonnepark De Bergen, maar ook bij de behandeling van de andere aanvragen.

De voorbehouden zijn wijzigingen van ondergeschikte aard en klaarblijkelijk volgens Royal Haskoning DHV niet om punten die essentieel zijn om te kunnen voldoen aan het Beleidskader grootschalige zonnevelden. De aanvrager van Zonnepark De Bergen heeft aanvullende gegevens aangeleverd naar aanleiding van de herbeoordeling en de zienswijzen. Royal Haskoning DHV zal deze gegevens beoordelen. De nieuwe bevindingen zal Royal Haskoning weergeven in een oplegnotitie, waaruit dient te blijken of Zonnepark De Bergen, zonder voorbehoud, voldoet aan alle criteria zijn opgenomen in het Beleidskader grootschalige zonnevelden uit 2018.

De gemeente volgt het standpunt niet dat het proces voor de aanvragen verschillend is geweest. Voorafgaand aan het (definitieve) rapport van 6 juni 2023 is een conceptversie van de herbeoordeling gedeeld met alle initiatiefnemers. Ten behoeve van de zorgvuldigheid zijn de initiatiefnemers in de gelegenheid gesteld om zich hierover uit te laten. Alle initiatiefnemers zijn actief in de gelegenheid gesteld om hun aanvragen op ondergeschikte punten aan te passen. Van een ongelijke behandeling of van vooringenomenheid is dus geen sprake geweest.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Coalitieakkoord, RES 1.0 en Omgevingsvisie 2040

De beleidsstukken waarnaar reclamanten verwijzen dateren van vóór de uitspraken van de Afdeling van 16 februari 2022. Sindsdien is het traject ingezet om de aanvragen op een onafhankelijke wijze opnieuw te laten beoordelen aan de hand van het Beleidskader uit 2018 door Royal Haskoning DHV. Bij de nieuwe besluiten op de aanvragen wordt van deze herbeoordeling uitgegaan.

Van belang is dat een omgevingsvergunning voor het Zonnepark De Bergen geen gevolgen zal hebben voor de herbeoordeling van de andere zonneparken. Bij de beoordeling van de overige aanvragen gelden dezelfde beoordelingskaders, waaronder het Beleidskader grootschalige zonnevelden, zoals dat ten gelden had ten tijde van de aanvraag. Hierbij geldt dat alle aanvragen door Royal Haskoning DHV op de eigen merites zijn en zullen worden beoordeeld.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. Zienswijzen

De zienswijzen die eerder zijn ingediend zijn wel degelijk betrokken bij de nieuwe ontwerpbesluiten. Dat blijkt ook expliciet uit het raadsvoorstel d.d. 12 juni 2023 (kenmerk: 2023259161 - bestemd voor de opinieronde/raadsvergadering van 15 juni 2023) over de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen, waarin op pagina 4 is verwezen naar de zienswijze van NaGa Solar B.V. tegen de eerdere ontwerpbesluiten over Zonnepark De Bergen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. Herbeoordeling Royal Haskoning DHV

De opmerkingen van reclamanten op de herbeoordeling die is uitgevoerd door Royal Haskoning DHV zijn door de gemeente voorgelegd aan Royal Hasking DHV. Royal Hasknoning DHV beoordeelt de opmerkingen en zal bezien of deze aanleiding geven om terug te komen op het oordeel dat de aanvraag voldoet aan de criteria uit het Beleidskader. In dit kader zal Royal Haskoning DHV een oplegnotitie opstellen, die deel zal uitmaken van de voorliggende besluitvorming over het Zonnepark De Bergen. De aanvullende opmerkingen tijdens de mondelinge toelichting op de zienswijzen op 20 en 21 november 2023 worden door Royal Haskoning DHV meegenomen in de oplegnotitie. De gemeente zal zich ervan moeten vergewissen of de oplegnotitie zorgvuldig tot stand is gekomen, de bevindingen van Royal Haskoning DHV begrijpelijk en inzichtelijk zijn en de conclusies van Royal Haskoning DHV op de bevindingen aansluiten (en te herleiden zijn naar objectieve gegevens).

3. Bewoner 1

1. ***Vervuiling natuur***
   Het Zonnepark zou leiden tot omgevingsvervuiling. De bewoner geeft aan dat de poldercultuur behouden moet worden zoals het is, en dat zonneparken de cultuur verstoren voor zowel mens als dier.

2. ***Woongenot***
   Zonnepark De Bergen zou leiden tot een aantasting van het woongenot.

3. ***Alternatieven***
   Er zou onvoldoende onderzoek zijn verricht naar alternatieven.

4. ***Criminaliteit***
   Zonnepark De Bergen zou leiden tot meer criminaliteit in de gemeente Drimmelen.

5. ***Netcongestie***
   Elektriciteit vanuit Zonnepark De Bergen zal vaak niet geleverd kunnen worden aan het elektriciteitsnet, vanwege congestieproblematiek.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 1

1. Vervuiling natuur

De gemeente deelt deze zienswijze niet. Om de impact van het zonneparkproject op de omgeving te beperken, vereist de gemeente een landschappelijke kwaliteitsverbetering. Het Zonnepark De Bergen voldoet aan deze eis, zo volgt uit onafhankelijk onderzoek dat is uitgevoerd door Royal Haskoning DHV.

Uit de onderzoeken die in het kader van het Zonnepark De Bergen zijn uitgevoerd, en uit de onafhankelijke herbeoordeling, blijkt niet dat de natuur wordt aangetast. Dit is nader toegelicht op pagina 16 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. De zienswijze geeft verder geen concrete aanknopingspunten die aannemelijk zouden maken dat Zonnepark De Bergen leidt tot een onevenredige aantasting van het zicht, de biodiversiteit of de bodemkwaliteit.

De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Woongenot

Vanuit de omgeving wordt het zicht op het zonnepark gedeeltelijk beperkt door de aanleg van de landschappelijke inpassing. Het zonnepark zal echter ook te zien blijven vanaf omliggende wandelpaden. Door beplanting – die past binnen het bestaande landschap en in samenspraak met de omgeving is bepaald – en het aanbrengen van mozaïek ontstaat een hernieuwd onderscheid van het zandgebied en de omgeving.

De aantasting van het woongenot voor reclamant zal niet zodanig zijn dat de gemeente niet kan instemmen met het zonnepark. Het belang van opwekking van duurzame energie weegt de gemeente in dit geval zwaarder dan het belang van een ongestoord woongenot van omwonenden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Alternatieven

De ambitie van de gemeente Drimmelen is om 95% minder CO2 uit te stoten in 2050 ten opzichte van het referentiejaar 1990. De gemeente wil bovendien in 2040 al ver op weg zijn om ‘energieneutraal’ te worden. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied. De gemeente zet zich in op het volleggen van daken met zonnepanelen, maar kan – zo is gebleken uit onderzoek – haar duurzaamheidsdoelstellingen niet enkel bereiken met zon op dak.

Het project Zonnepark De Bergen is gelegen aan de rand van Terheijden en niet in een open gebied. De locatie van het project is zorgvuldig beoordeeld door Royal Haskoning BHV en aanvaardbaar bevonden. De gemeente ziet in de zienswijze geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

Hierbij geldt dat als een project(locatie) op zichzelf aanvaardbaar is, het bestaan van een alternatief alleen tot weigering van een aangevraagde omgevingsvergunning kan leiden vanwege het bestaan van alternatieven, als vooraf duidelijk is dat een alternatief tot een gelijkwaardig resultaat zal leiden en voor derden aanmerkelijk minder bezwaren oplevert (ABRvS 1 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:415). Die situatie doet zich hier niet voor.

De gemeenteraad heeft met het vaststellen van het Beleidskader in 2018 gekozen voor een beleid dat ziet op het toestaan van grootschalige zonnevelden. Windturbines zijn ook een vorm van duurzame

energieopwekking. De voor- en nadelen van alternatieven dienen te worden meegenomen. Het enkele bestaan van een alternatief zoals windturbines, betekent nog niet dat het voorliggende initiatief afgewezen moet worden. In dit geval is niet gebleken van enig concreet alternatief voor de voorliggende aanvraag. Bovendien wordt ook al ingezet op de ontwikkeling van windturbines. Dat is binnen de gemeente niet een vorm van duurzame energieopwekking die genegeerd wordt.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Criminaliteit

De gemeente volgt niet dat zij door het verlenen van de gevraagde omgevingsvergunning onbedoeld criminele activiteiten faciliteert. De watergangen rondom het zonnepark zullen fungeren als beveiliging van het projectgebied. Verder wordt de toegang van het zonnepark afgesloten door een afsluitbaar hekwerk van twee meter hoog. Dat blijkt ook uit de situeringstekeningen die zijn gevoegd bij de aanvraag. Bovendien is dit nader uitgelegd op pagina's 25, 26 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. In de avonduren wordt het zonnepark afgesloten (zo volgt ook uit pagina 39 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag).

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. Netcongestie

Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Zienswijze De Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

1. Biodiversiteit
Een actueel natuuronderzoek heeft ten onrechte niet plaatsgevonden. De onderzoeken voor de projecten zijn te oud en onvoldoende breed. Van een werkelijke toetsing is geen sprake geweest.

2. Landschap
In het landschap van het buitengebied passen geen grootschalige zonnevelden.

3. Zonneladder
Er zou geïnvesteerd moeten worden in zonnepanelen op daken, in bedrijventerreinen en/of afgedekte vuilstortplaatsen.

Reactie gemeente op zienswijze Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

1. Biodiversiteit
De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Landschap
Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Zonneladder
Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

5. Zienswijze bewoner 2

1. ***Eigen verkoop***
   De energie die wordt opgewekt door eigen zonnepanelen kan mogelijk in de toekomst niet meer verkocht worden aan de energiemaatschappij.

2. ***Overschot duurzame energie***
   Er wordt al voldoende duurzame energie opgewekt in de gemeente. Er is zelfs sprake van een overschot.

3. ***Landschap***
   Het landschap wordt onherstelbaar aangetast. Het open karakter van de gemeente wordt ook aangetast.

4. ***Criminaliteit***
   Het koper van zonnevelden trekt criminaliteit aan.

5. ***Brandgevaar***
   Brand kan leiden tot glassplinters in de omgeving.

6. ***Landbouw***
   De ontwikkelingen gaan ten koste van landbouwgrond. Zandgronden zouden beter zijn voor zonneparken.

7. ***Zon op daken***
   Het verdient de voorkeur om zonnepanelen op daken te plaatsen.

8. ***Informatievoorziening***
   De bewoners van Drimmelen worden niet geïnformeerd ingrijpende wijzigingen van het landschap.

Reactie gemeente op zienswijze van bewoner 2

1. ***Verkoop eigen energie***
   Hoewel het begrijpelijk is dat particulieren in de gemeente de mogelijkheid willen behouden om hun energie te verkopen, kan dit belang niet leiden tot een weigering van de omgevingsvergunning. Het betreft niet een ruimtelijk relevant belang. Dit argument kan om die reden niet leiden tot een andere beoordeling van de aanvraag. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Overschot duurzame energie***
   Het gemeentebestuur handhaaft de ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te bereiken (conform het Programma Duurzaamheid uit februari 2021). De wind- en zonopgaven uit de Regionale Energie Strategie zijn nog niet bereikt. Voor West-Brabant gaat het om het verduurzamen van het elektriciteitsverbruik van 6,5 TWh in 2050. Daaraan kunnen de zonneparken waarvoor ontwerp-verklaringen van geen bedenkingen zijn gegeven een bijdrage aan leveren. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzaam opgewekte energie. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Landschap***
   Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

   De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

   RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Criminaliteit***
   Het tegengaan van criminaliteit ziet op het handhaven van de openbare orde. Dat is een ander onderwerp dan het belang van een goede ruimtelijke ordening, waarop de beoordeling van de gemeenteraad ziet. Er zijn bij het gemeentebestuur overigens geen aanwijzingen bekend dat de aanleg en exploitatie van zonneparken daadwerkelijk de openbare orde zal aantasten. Hierbij is ook van belang dat er beveiligingsmaatregelen door beide initiatiefnemers worden getroffen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. ***Brandgevaar***
   Er zijn inmiddels brandveiligheidsbevindingen gedeeld met de veiligheidsregio. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar.

6. ***Landbouw***
   Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt

voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor energieopwekking. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. Zon op daken

Hierin leest het gemeentebestuur dat reclamant meent dat de zonneladder gevolgd had moeten worden, op grond waarvan de mogelijkheid om zonnepanelen op daken te realiseren moet worden afgewogen.

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

8. Informatievoorziening

Het Beleidskader is openbaar gemaakt. Daarvan kon een ieder kennis nemen. Vervolgens zijn de ontwerpbesluiten en de daarop volgende besluiten eveneens openbaar gemaakt. Een ieder kon hierop reageren. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. Zienswijze bewoner 3

1. ***Zonneladder***
   De zonneladder is ten onrechte niet toegepast. Er moet bezien worden of zonnepanelen op daken dan wel in industriegebieden geplaatst kunnen worden.

2. ***Strijd met omgevingsvisie***
   Uit de omgevingsvisie volgt dat Drimmelen een blauw-groene gemeente is. Zonneparken passen daar niet in.

3. ***Verkoop eigen energie***
   Eigen opgewekte energie kan niet meer teruggeleverd worden.

4. ***Overbelasting***
   Het elektriciteitsnet is overbelast.

Reactie gemeente op zienswijze mevrouw bewoner 3

1. ***Zonneladder***
   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

   Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

2. ***Omgevingsvisie***
   Het enkele feit dat de gemeente als een blauw-groene gemeente wordt gekwalificeerd in de omgevingsvisie, betekent nog niet dat zonneparken uitgesloten zijn. Het Beleidskader legt uit waarom er (in beperkte mate) is gekozen voor zonneparken ten behoeve van de duurzame opwekking van energie. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Verkoop eigen energie***
   Hoewel het begrijpelijk is dat particulieren in de gemeente de mogelijkheid willen behouden om hun energie te verkopen, kan dit belang niet leiden tot een weigering van de omgevingsvergunning. Het betreft niet een ruimtelijk relevant belang. Dit argument kan om die reden niet leiden tot een andere beoordeling van de aanvraag. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Overbelasting***
   Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

   Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

   Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. Zienswijze bewoner 4

1. ***Horizonvervuiling***
   De horizon wordt vervuild door de zonneparken.

2. ***Zuurstof***
   De zuurstofproductie stagneert omdat de panelen uit glas bestaan en er geen koolstofassimilatie meer plaatsvindt.

3. ***Broeikaseffect***
   De glazen panelen weerkaatsen zon en creëren een broeikaseffect.

4. ***Zonneladder***
   Er zijn voldoende daken om zonnepanelen op te plaatsen.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 4

1. ***Horizonvervuiling***

   De gemeenteraad heeft met het vaststellen van het Beleidskader bezien wat een aanvaardbare hoogte van de zonnepanelen zou zijn. De maximaal toelaatbare hoogte is 2 meter volgens het Beleidskader. Bijbehorende voorzieningen mogen maximaal 2,5 meter hoog zijn. Met een dergelijke beperkte hoogte zal er geen sprake zijn van horizonvervuiling. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen

2. ***Zuurstof***

   Het gemeentebestuur moet beoordelen of het aangevraagde initiatief – een zonnepark – in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Het lijkt erop dat dit argument geen betrekking heeft op een goede ruimtelijke ordening. In ieder geval is niet aangetoond dat het aangevraagde project, vanwege de bedoelde stagnatie van zuurstofproductie, zal leiden tot een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat in de omgeving. Van een weigeringsgrond is niet gebleken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Broeikaseffect***

   De ingenomen stelling wordt onvoldoende onderbouwd. Er is niet gebleken van een risico voor de ruimtelijke ordening. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Zonneladder***

   Hierin leest het gemeentebestuur dat reclamant meent dat de zonneladder gevolgd had moeten worden, op grond waarvan de mogelijkheid om zonnepanelen op daken te realiseren moet worden afgewogen.

   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

   Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

8. Zienswijze bewoner 5

1. ***Overbelasting***
   Het risico op een overbelast elektriciteitsnet wordt vergroot en het net is al vol.

2. ***Landschap***
   Het landschap wordt ontsierd en het bodemleven wordt verstoord.

3. ***Zonneladder***
   Zonnepanelen kunnen beter langs wegen gerealiseerd worden.

4. ***Ecologie***
   De zonneparken tasten het leefgebied van fauna aan.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 5

1. ***Overbelasting***

   Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

   Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

   Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Landschap***

   Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

   De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

   RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Zonneladder***

Hierin leest het gemeentebestuur dat reclamant meent dat de zonneladder gevolgd had moeten worden, op grond waarvan de mogelijkheid om zonnepanelen naast bestaande infrastructuur te realiseren moet worden afgewogen.

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

4. Ecologie

De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. Zienswijze bewoner 6

1. ***Aanvraag***
   Het is onduidelijk of de aanvragers gerechtigd waren om de aanvragen in te dienen.

2. ***Leges***
   Het is onduidelijk of de juiste legesheffingen in rekening zijn gebracht.

3. ***Strijd met hoger recht***
   De besluiten zijn in strijd met provinciale verordeningen, nationale wetgeving en internationale verdragen.

4. ***Toetsing aan beleid***
   Er had getoetst moeten worden aan het gemeentelijke beleid van na 2018 vanwege de wijzigingen van de aanvragen gedurende de behandeling van de aanvragen.

5. ***Zonneladder***
   De zonneladder is ten onrechte niet toegepast. Het is onvoldoende duidelijk dat de zonnepanelen niet elders kunnen worden gerealiseerd.

6. ***Deelneming***
   Er is niet voldaan aan de inspanningsverplichting om 50% van de productie uit zonneparken te winnen uit gronden die in eigendom zijn van de lokale omgeving.

7. ***Ecologie***
   De aanvragers hebben ten onrechte niet de bescherming van plant- en diersoorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de brandveiligheid in de beschouwing betrokken.

8. ***Stikstof***
   Er zal sprake zijn van stikstofoverschrijdingen. Dit is ten onrechte niet betrokken.

9. ***Schadelijke stoffen***
   Schadelijke stoffen die afkomstig zijn van zonnepanelen kunnen effecten hebben op de mens, het milieu en de leefomgeving als zonnepanelen uitbranden dan wel vanwege het uitstromen door regenval. Een milieueffectrapportage ontbreekt.

10. ***Beoordeling RHDHV***
    Reclamanten gaan in op de beoordeling die is uitgevoerd door RoyalHaskoning DHV. Reclamanten zijn het niet eens met de inhoud van die beoordeling en komen tot andere uitkomsten. Volgens hen zouden de zonneparkprojecten - mede gelet op die beoordeling - niet toegestaan kunnen worden.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 6

1. ***Aanvraag***
   Een aanvrager wordt vermoed belanghebbende te zijn. Er bestaat aanleiding om daaraan te twijfelen als rechthebbenden weerspreken dat hun gronden gebruikt mogen worden voor de aangevraagde activiteiten. Dergelijke signalen hebben het gemeentebestuur niet bereikt. Om die reden bestaat er geen aanleiding om aan te nemen dat de aanvragers niet gerechtigd waren om de aanvragen in te dienen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Leges***
   De heffing van leges geschiedt met een heffingsbeschikking. Dit besluit maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming van het college en/of de gemeenteraad. Om die reden kan dit argument niet betrokken worden in deze procedure. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Strijd met hoger recht***
   Van een dergelijke strijd is niet gebleken. Een voorbehoud wordt gemaakt ten aanzien van de Interim omgevingsverordening (Iov). Ingevolge artikel 3.41 van de Iov moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

   Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden.

4. ***Beleidstoetsing***
   Er is getoetst aan het beleid zoals het is aangepast na 2018. Daarin is uitdrukkelijk een regeling opgenomen voor aanvragen die vóór de verandering van het beleid zijn ingediend. Dat kader heeft het gemeentebestuur gehanteerd voor de beoordeling van de voorliggende initiatieven. Kort gezegd is in het ruimtelijk beleid van na 2018 niet opgenomen dat alle aanvragen om een zonnepark onverkort geweigerd moeten worden. Daarvoor heeft de gemeenteraad niet gekozen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. ***Zonneladder***
   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

   Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

6. ***Deelneming***
   Het is juist dat – op grond van het Beleidskader – er een voorkeur bestaat voor een collectief project vanuit de omgeving boven een ontwikkeling door een projectontwikkelaar. Dit is evenwel geen weigeringsgrond voor de

aanvraag, omdat dat niet als zodanig is geformuleerd in het Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. ***Ecologie***

   De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

   Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

   Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. ***Stikstof***

   Uit de geactualiseerde berekeningen ten aanzien van stikstof – op de wettelijk voorgeschreven wijze – is niet gebleken dat er sprake zal zijn van significante effecten op Natura 2000-gebieden. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. ***Schadelijke stoffen***

   De brandveiligheid is alsnog beoordeeld. Die stukken worden betrokken bij de definitieve besluitvorming. Er zijn inmiddels brandveiligheidsonderzoeken gedeeld met de veiligheidsregio. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar. Ook blijkt nergens uit dat regen kan leiden tot een verspreiding van schadelijke stoffen.

10. ***Beoordeling RHDHV***

    RoyalHaskoning DHV heeft een objectieve beoordeling uitgevoerd van de initiatieven aan de hand van het Beleidskader. Vanwege de ingekomen zienswijzen die daarop zien, heeft het gemeentebestuur RoyalHaskoning DHV gevraagd om een nadere toelichting te bieden. Dat stuk zal onderdeel uitmaken van de definitieve besluitvorming. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

10. Zienswijze Stichting Behoud Wagenbergs Landschap

1. ***Objectiviteit***
   Een objectieve beoordeling van de projecten is niet mogelijk, omdat het beleid te veel ruimte voor interpretatie laat.

2. ***Betrokkenheid derden***
   Derden zijn ten onrechte niet actief betrokken in het proces, terwijl de initiatiefnemers wel actief zijn betrokken. Er had gebruik moeten worden gemaakt van de kennis van derden.

3. ***Quotum is bereikt***
   Het quotum van 150 hectare is mogelijk vergeven vanwege een pilot voor zonnepanelen op water.

4. ***Onafhankelijkheid***
   RoyalHaskoning DHV is niet onafhankelijk omdat het bureau in 2018 betrokken was bij een subsidieaanvraag van de gemeente inzake het landelijke proefproject aardgasvrije wijken. TEC 1 was hier nauw bij betrokken als realiserende partij.

5. ***Wijzigingen van ondergeschikte aard***
   De initiatiefnemers hebben steeds hun aanvragen mogen aanpassen, terwijl het onduidelijk is of wijzigingen van ondergeschikt belang zijn.

6. ***Calamiteitenplan***
   Een calamiteitenplan en adviezen van de veiligheidsregio/brandweer ontbreken. Gevaarzetting ligt op de loer.

7. ***Zichtbaarheid***
   Beplanting zoals elzenhagen is niet jaarrond bladdragend. De zonnepanelen zullen nog steeds zichtbaar zijn.

8. ***Verkoop eigen energie***
   Teruglevering van zelf opgewekte energie door bewoners wordt bemoeilijkt.

9. ***Landbouwgrond***
   Landbouwgrond zou voor dat doel behouden moeten blijven.

10. ***Zonneladder***
    De zonneladder had toegepast moeten worden.

11. ***Natuurcompensatie***
    De aanleg van natuur in ecologische verbindingszones kan niet meetellen voor de verplichte natuurcompensatie.

12. ***Precedentwerking***
    Er zal sprake zijn van precedentwerking als twee projecten worden toegestaan.

13. ***Ecologie***
    Ecologische onderzoeken zijn verouderd.

14. ***Behoefte***
    Er is geen behoefte aan meer duurzaam opgewekte energie.

15. ***Participatie***
    Het proces van participatie is ondermaats geweest.

16. Landschappelijke inpassing

De landschappelijke inpassing is niet geborgd en de ontmanteling van de zonneparken is niet geborgd.

17. Bibob

Het is onduidelijk wat de uitkomsten van het Bibob-onderzoek zijn.

18. Leerdoelen

De projecten dienen geen leerdoelen.

Reactie gemeente op zienswijze Stichting Behoud Wagenbergs Landschap

1. ***Objectiviteit***
   Het gemeentebestuur moet de aanvragen toetsen aan het Beleidskader. Om te borgen dat het gaat om een ongekleurde beoordeling, is het adviesbureau RoyalHaskoning DHV gevraagd om de initiatieven te toetsen aan het Beleidskader. Dat heeft geresulteerd in een advies waaraan wordt gerefereerd in de ontwerpbesluiten. Naar het oordeel van het gemeentebestuur is het Beleidskader voldoende concreet om een beoordeling van een initiatief op te baseren. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Betrokkenheid derden***
   Er is gebruik gemaakt van de kennis van derden. De zienswijzen op de ontwerpbesluiten zijn betrokken bij de besluitvorming. Het gemeentebestuur heeft – gelet op het zorgvuldigheidsbeginsel, het fair play-beginsel en de procedurele regels die op grond van de rechtspraak te gelden hebben – de aanvragers op gelijke wijze gelegenheid geboden om de aanvraag te verduidelijken en (gelet op de tijd die gemoeid ging met de behandeling) een actualisering in te dienen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Quotum is bereikt***
   Van een dergelijk project dat volledig voorziet in het aantal hectaren is vooralsnog niet gebleken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Onafhankelijkheid***
   Het gemeentebestuur heeft in de herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV geen aanwijzingen van partijdigheid aangetroffen. Het enkele feit dat een adviesbureau als RoyalHaskoning DHV eerder betrokken was bij een subsidieaanvraag betekent niet dat het onvoldoende in staat is om een initiatief te toetsen aan criteria uit een Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. ***Wijzigingen van ondergeschikte aard***
   De aanvraagstukken zijn te raadplegen. Uit de stukken blijkt volgens het gemeentebestuur niet dat er sprake is geweest van veranderingen met dusdanige gevolgen voor de omgeving dat niet langer gesproken kan worden van een wijziging van ondergeschikte aard. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. ***Calamiteitenplan***
   Dit is een terecht punt. De brandveiligheid is alsnog onderzocht. Die stukken zullen onderdeel uitmaken van de definitieve besluitvorming. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar

7. ***Zichtbaarheid***
   Het gemeentebestuur heeft RoyalHaskoning DHV gevraagd om een reactie op de ingekomen zienswijzen. Daarbij is RoyalHaskoning gevraagd om na te gaan of zij nog steeds achter de inhoud van de herbeoordeling staat. Dat is het geval ten aanzien van dit punt. Het gemeentebestuur meent dat er nog steeds sprake is van zonnepanelen die zeer beperkt zichtbaar zijn vanuit aangrenzende woonpercelen. Daarbij wordt voldaan aan het Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. ***Verkoop eigen energie***
   Hoewel het begrijpelijk is dat particulieren in de gemeente de mogelijkheid willen behouden om hun energie te verkopen, kan dit belang niet leiden tot een weigering van de omgevingsvergunning. Het betreft niet een ruimtelijk relevant belang. Dit argument kan om die reden niet leiden tot een andere beoordeling van de aanvraag. De aangevoerde lange kabel maakt geen onderdeel uit van de aanvraag en wordt om die reden niet beoordeeld. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. ***Landbouwgrond***
   Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin

ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor energieopwekking. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

10. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

11. Natuurcompensatie

Dit punt is met RoyalHaskoning DHV gedeeld. Uit de beoordeling is gebleken dat de aanvragen inzake De Bergen en Moerseweg voldoen aan eis dat de landschappelijke inpassing ten minste 10% van het zonnepark bedraagt en dat de inpassing zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde heeft voor de omgeving. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

12. Precedentwerking

Iedere aanvraag wordt op haar eigen merites beoordeeld. Het enkele feit dat een aanvraag wordt gehonoreerd, betekent nog niet dat een andere aanvraag ook wordt gehonoreerd. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

13. Ecologie

De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

14. Behoefte

Het gemeentebestuur baseert zich op de doelstellingen die te gelden hebben voor de energietransitie. Op dit

moment is er nog een behoefte aan duurzame energieprojecten om te komen tot een energieneutrale samenleving. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzame energieprojecten die de onderhavige projecten (zowel Moerseweg als De Bergen) overbodig zouden maken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

15. Participatie

Participatie heeft plaatsgevonden op de wijze die de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorschrijven. Er hebben ontwerpbesluiten ter inzage gelegen en een ieder is in de gelegenheid gesteld om daarop een zienswijze in te dienen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

16. Landschappelijke inpassing

Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

17. Bibob

De Wet Bibob biedt vooralsnog geen aanleiding om tot een weigering te komen. Als het zo is dat er integriteitsbelemmeringen bestaan, dan biedt de wet de mogelijkheid om tot intrekking van de omgevingsvergunning te komen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

18. Leerdoelen

RoyalHaskoning DHV is nagegaan welke leerdoelen de initiatieven kunnen bereiken. Dit staat beschreven in de herbeoordeling. Volgens het gemeentebestuur zijn dit valide leerdoelen die in overeenstemming zijn met het Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

11. Zienswijze bewoner 7

1. ***Landschap en natuur***
   De projecten schaden het landschap en het natuur. Het woongenot neemt af. Open landschap zou behouden moeten blijven. Er zou geen landbouwgrond opgeofferd moeten worden.

2. ***Voldoende energie***
   Er wordt al voldoende energie opgewekt.

3. ***Bevoordeling***
   Het project De Bergen wordt bevoordeeld, net als het project Moerseweg. Dit zal leiden tot precedentwerking.

4. ***Onafhankelijkheid RHDHV***
   RoyalHaskoning DHV is niet onafhankelijk omdat het bureau in 2018 betrokken was bij een subsidieaanvraag van de gemeente inzake het landelijke proefproject aardgasvrije wijken. TEC 1 was hier nauw bij betrokken als realiserende partij.

5. ***Achterhaald beleid***
   Het Beleidskader uit 2018 is achterhaald.

6. ***Zonneladder***
   De zonneladder had toegepast moeten worden.

7. ***Wijzigingen***
   De aanvragen zijn fors aangepast en er kan gesproken worden van nieuwe plannen vanwege de aanpassingen.

8. ***Kwaliteit***
   Geen enkel zonnepark leidt tot een landschappelijke kwaliteitsverbetering.

9. ***Inspraak***
   Er is onvoldoende inspraak geweest.

10. ***Financiële zekerheid***
    Er is ten onrechte geen financiële zekerheid gesteld tot verwijdering van het zonnepark na ommekomst van de vergunde termijn.

11. ***Groen na 25 jaar***
    Het aangebrachte groen mag niet achterblijven na 25 jaar.

12. ***Aanvragen onvolledig***
    De aanvragen waren onvolledig en daarom kon er geen besluitvorming plaatsvinden. Dit geldt onder meer voor een onderbouwing van de brandveiligheid.

13. ***Overbelasting***
    Het risico op een overbelast net neemt toe.

14. ***Borging inpassing***
    Het realiseren van de landschappelijke inpassing is onvoldoende geborgd.

15. ***Criminaliteit***
    Zonneparken trekken criminaliteit in de vorm van koperdiefstal aan.

16. Moerseweg: oude documenten

Er wordt verwezen naar enkele verouderde documenten.

17. Moerseweg: participatieplan

Een participatieplan kan niet pas na een ontwerpbesluit opgesteld worden omdat er nog niet gebleken is van voldoende draagvlak.

18. Moerseweg: omvang

Het zonneveld is te groot. Het wordt 6,82 hectare met een boerenerf van 3,55 hectare.

19. Moerseweg: verdeling zonnepanelen

De zonnepanelen zullen te dicht bij elkaar komen te staan.

20. Moerseweg: aansluiting

Het is nog niet duidelijk of het zonnepark aangesloten kan worden op het elektriciteitsnet.

21. Moerseweg: meervoudig gebruik

Er is geen sprake van meervoudig ruimtegebruik.

22. De Bergen: participatie

Er is een gebrek aan maatschappelijke betrokkenheid en participatie. Er is ten onrechte geen participatieplan aangeleverd.

23. De Bergen: toegankelijkheid

Het wandelpad is verscholen en is niet te allen tijde toegankelijk.

24. De Bergen: bodem

Het bodemonderzoek is onvolledig.

25. De Bergen: inkoopstation

Het inkoopstation moet nader worden uitgewerkt.

26. De Bergen: verkaveling

De verkaveling is niet in orde omdat er rafelige randen zijn.

27. De Bergen: dakopstelling

Een dakopstelling van de zonnepanelen is slecht voor de biodiversiteit.

28. De Bergen: calamiteitenplan

Een deel van het zonnepark wordt afgegraven en zal slecht bereikbaar zijn voor de brandweer. Een calamiteitenplan ontbreekt.

29. De Bergen: educatie

Er is geen sprake van educatie en daarom voldoet het project niet aan het beleidskader.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 7

1. Landschap en natuur

Een zonnepark is geen gebiedsvreemde ontwikkeling. Zonneparken komen op vele plaatsen in het buitengebied van andere gemeenten voor. Hoewel het van groot belang is om streng te reguleren dat de aard van het buitengebied en het landschap niet wezenlijk wordt aangetast, is er geen reden om aan te nemen dat een zonnepark op agrarische gronden zonder meer leidt tot een dergelijke wezenlijke aantasting.

Een vermindering van het woongenot vanwege ruimtelijke ontwikkelingen is weliswaar geen prettige ervaring, maar hier staat het algemeen belang tegenover. In dit geval draagt het zonnepark bij aan de duurzaamheidsambities van de gemeente. De gemeente heeft als ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te zijn volgens het Programma Duurzaamheid uit februari 2021. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied, zoals ook is beschreven in het Beleidskader grootschalige zonnevelden.

Het zonnepark vervult een functie voor de duurzame energievoorziening. Dit belang mag zwaarder gewogen worden dan het belang bij het behoud van het woongenot.

Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Voldoende energie

Het gemeentebestuur baseert zich op de doelstellingen die te gelden hebben voor de energietransitie. Op dit moment is er nog een behoefte aan duurzame energieprojecten om te komen tot een energieneutrale samenleving. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzame energieprojecten die de onderhavige projecten (zowel Moerseweg als De Bergen) overbodig zouden maken.
De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Bevoordeling

Iedere aanvraag wordt op haar eigen merites beoordeeld. Het enkele feit dat een aanvraag wordt gehonoreerd, betekent nog niet dat een andere aanvraag ook wordt gehonoreerd. De zienswijze leidt niet tot

wijzigingen.

4. Onafhankelijkheid RHDHV

Het gemeentebestuur heeft in de herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV geen aanwijzingen van partijdigheid aangetroffen. Het enkele feit dat een adviesbureau als RoyalHaskoning DHV eerder betrokken was bij een subsidieaanvraag betekent niet dat het onvoldoende in staat is om een initiatief te toetsen aan criteria uit een Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. Achterhaald beleid

De gemeenteraad heeft ervoor gekozen om het Beleidskader uit 2018 te handhaven voor bepaalde aanvragen. Dat is ten aanzien van de voorliggende initiatieven het geval. Om die reden wordt er getoetst aan het Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

7. Wijzigingen

Er is niet gebleken van wijzigingen van niet-ondergeschikte aard. Om die reden bestaat er geen aanleiding om de wijzigingen aan te merken als nieuwe aanvragen. De aanvraagstukken zijn te raadplegen. Uit de stukken blijkt volgens het gemeentebestuur niet dat er sprake is geweest van veranderingen met dusdanige gevolgen voor de omgeving dat niet langer gesproken kan worden van een wijziging van ondergeschikte aard. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. Kwaliteit

Uit de herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV volgt dat de landschappelijke inpassing wel degelijk meerwaarde heeft. Het gemeentebestuur schaart zich achter die conclusie. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. Inspraak

Er is inspraak geboden op de wijze waarop de wet het voorschrijft (de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht). Er hebben ontwerpbesluiten ter inzage gelegen en een ieder is in de gelegenheid gesteld om daarop een zienswijze in te dienen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

10. Financiële zekerheid

Als voorschrift wordt een bankgarantie verplicht gesteld. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

11. Groen na 25 jaar

Gedeputeerde staten hebben de wens uitgesproken om landschappelijke elementen wel te laten staan na 25 jaar. Dat acht het gemeentebestuur niet onredelijk vanwege het verbeteren van de kwaliteit van het

buitengebied. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

12. Aanvragen onvolledig

Het is aan het college van burgemeester en wethouders vanwege de aangevraagde bouwactiviteit om te toetsen of het aannemelijk is dat aan het Bouwbesluit 2012 kan worden voldaan. Dat is het geval. Er is een onderbouwing van de brandveiligheid gegeven. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar. Die stukken zullen onderdeel uitmaken van de definitieve besluitvorming.

13. Overbelasting

Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

14. Borging inpassing

In de voorschriften bij de omgevingsvergunning wordt het realiseren en in stand laten van de landschappelijke inpassing verplicht gesteld. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

15. Criminaliteit

Het tegengaan van criminaliteit ziet op het handhaven van de openbare orde. Dat is een ander onderwerp dan het belang van een goede ruimtelijke ordening, waarop de beoordeling van de gemeenteraad ziet. Er zijn bij het gemeentebestuur overigens geen aanwijzingen bekend dat de aanleg en exploitatie van zonneparken daadwerkelijk de openbare orde zal aantasten. Hierbij is ook van belang dat er beveiligingsmaatregelen door beide initiatiefnemers worden getroffen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

16. Moerseweg: oude documenten

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

17. Moerseweg: participatieplan

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

18. Moerseweg: omvang

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

19. Moerseweg: verdeling zonnepanelen

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

20. Moerseweg: aansluiting

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

21. Moerseweg: meervoudig gebruik

De zienswijze betreft niet het project De Bergen en leidt niet tot wijzigingen.

22. De Bergen: participatie

Het ontbreken van draagvlak op lokaal niveau is in de ruimtelijke belangenafweging niet zonder meer het meest zwaarwegend. Het bestaan van draagvlak is volgens de rechtspraak niet beslissend voor de rechtmatigheid van een ruimtelijk besluit. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

23. De Bergen: toegankelijkheid

Op grond van het Beleidskader is de toegankelijkheid van het terrein een manier om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Dat betekent niet dat ieder deel van het terrein volledig en te allen tijde toegankelijk moet zijn. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

24. De Bergen: bodem

Er is niet gebleken van een dusdanige verontreiniging van de gronden dat de bedoelde ontwikkeling van het zonnepark niet uitgevoerd kan worden. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

25. De Bergen: inkoopstation

Het inkoopstation is inmiddels nader uitgewerkt. De verduidelijking van de aanvraag zal onderdeel uitmaken van de definitieve besluitvorming. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

26. De Bergen: verkaveling

Rafelige randen zijn volgens het gemeentebestuur geen reden om het project in strijd met het Beleidskader dan wel anderszins in strijd met een goede ruimtelijke ordening te achten. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

27. De Bergen: dakopstelling

Het gemeentebestuur leidt uit het ecologisch onderzoek af dat de biodiversiteit niet in het geding komt door de realisering van het zonnepark. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

28. De Bergen: calamiteitenplan

De brandveiligheid is nader onderbouwd. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar. De stukken zullen onderdeel uitmaken van de definitieve

besluitvorming.

29. De Bergen: educatie

RoyalHaskoning DHV heeft beoordeeld welke educatieve doelen bereikt kunnen worden. Hierin ligt geen weigeringsgrond voor het project De Bergen besloten. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

12. Zienswijze bewoner 8

1. ***Overbelasting***
   Het net is overbelast. Enexis heeft al aangegeven te willen stoppen met het aansluiten van zonneparken. Tijdens de hoorzitting werd naar voren gebracht dat windturbines regelmatig stil staan.

2. ***EU-richtlijnen***
   Het plaatsen van zonneparken is niet in overeenstemming met de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

3. ***Straling***
   Er mist een bijlage over de elektromagnetische straling en radioactiviteit.

4. ***Brandplan***
   Er mist een brandplan.

5. ***Milieueffectrapportage***
   Er is geen mer aanwezig.

6. ***Gevaarlijke stoffen***
   Gevaarlijke stoffen kunnen uitlogen in het water.

7. ***Bestemmingsplan***
   Het project is in strijd met het bestemmingsplan.

8. ***Behoefte***
   Nut en noodzaak zijn niet aangetoond.

9. ***Overleg en draagvlak***
   Er is geen provinciaal overleg geweest. Er is geen draagvlak.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 8

1. ***Overbelasting***
   Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

   Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

   Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***EU-richtlijnen***
   Er is niet gebleken van strijd met een bepaling uit beide genoemde richtlijnen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Straling***
   Dit zijn aspecten die buiten het toetsingskader van een goede ruimtelijke ordening liggen. Er is niet gebleken van risico’s voor de omgeving vanwege deze aspecten. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. ***Brandplan***
   De brandveiligheid is nader onderbouwd. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar. De stukken zullen onderdeel uitmaken van de definitieve besluitvorming.

5. ***Milieueffectrapportage***
   Een milieueffectrapport is niet verplicht voor deze ontwikkeling. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. ***Gevaarlijke stoffen***
   Van een risico vanwege gevaarlijke stoffen is in het geheel niet gebleken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. ***Bestemmingsplan***
   Het betreft een aanvraag om een afwijking van het bestemmingsplan. Het is aan het gemeentebestuur om te beoordelen of een afwijking gerechtvaardigd is door te toetsen aan het criterium van een goede ruimtelijke ordening. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. ***Behoefte***

Het gemeentebestuur baseert zich op de doelstellingen die te gelden hebben voor de energietransitie. Op dit moment is er nog een behoefte aan duurzame energieprojecten om te komen tot een energieneutrale samenleving. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzame energieprojecten die de onderhavige projecten (zowel Moerseweg als De Bergen) overbodig zouden maken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. Overleg en draagvlak

Het ontbreken van draagvlak op lokaal niveau is in de ruimtelijke belangenafweging niet zonder meer het meest zwaarwegend. Het bestaan van draagvlak is volgens de rechtspraak niet beslissend voor de rechtmatigheid van een ruimtelijk besluit. Gedeputeerde staten hebben een zienswijze ingediend. De opmerkingen vanuit de provincie worden betrokken en verwerkt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

13. Zienswijze bewoner 9

1. ***Overschot energie***
   Er is soms al een overschot aan stroom op zonnige en winderige dagen.

2. ***Biodiversiteit en landbouwgrond***
   De zonneparken gaan ten koste van de biodiversiteit en landbouwgrond.

3. ***Zonneladder***
   De zonneladder moet toegepast worden.

4. **Concentratie**
   Drie van de vijf zonnevelden zijn in de omgeving van Hooge Zwaluwe geprojecteerd.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 9

1. ***Overschot energie***
   Het gemeentebestuur baseert zich op de doelstellingen die te gelden hebben voor de energietransitie. Op dit moment is er nog een behoefte aan duurzame energieprojecten om te komen tot een energieneutrale samenleving. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzame energieprojecten die de onderhavige projecten (zowel Moerseweg als De Bergen) overbodig zouden maken. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Biodiversiteit en landbouwgrond***
   De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

   Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

   Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

   Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

   Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor energieopwekking.

   De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

   RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Zonneladder***
   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

4. Concentratie

Op dit moment zijn twee ontwerpbesluiten die zien op een verlening ter inzage gelegd. Eén project ligt in de omgeving van Terheijden en één project in de omgeving van Hooge Zwaluwe. Ongeacht of dit een relevant afwegingscriterium is, kan geconstateerd worden dat het gemeentebestuur niet voornemens is om drie zonnevelen in de omgeving van Hooge Zwaluwe toe te staan. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

14. Zienswijze Stichting Doordacht Duurzaam Drimmelen

1. ***Provinciale eisen***
   Het Beleidskader - waaraan de aanvraag is getoetst - is in strijd met de toenmalige eisen van de provincie. Er is geen visie waarin de noodzaak/behoefte aangetoond wordt. Na 25 jaar moet de oorspronkelijke toestand hersteld worden, waarvoor financiële zekerheid moet worden gesteld.

2. ***Bevoordeling***
   Naga Solar wordt bevoordeeld.

3. ***Regionale energiestrategie***
   Vanwege de RES 1.0 is er geen noodzaak tot het aanleggen van zonnevelden.

4. ***Onafhankelijkheid Kamsteeg***
   De heer Kamsteeg is betrokken geweest bij het opstellen van het Beleidskader en is werkzaam bij Naga Solar. Er is sprake van belangenverstrengeling.

5 ***Beleidskader***
   Het is in strijd met het Beleidskader om eerst een aanvraag te doen en pas daarna de omgeving te betrekken.

6. ***Zonneladder***
   Er is ten onrechte niet getoetst aan de zonneladder.

7. ***Onafhankelijkheid RHDHV***
   RoyalHaskoning DHV is niet onafhankelijk omdat het bureau in 2018 betrokken was bij een subsidieaanvraag van de gemeente inzake het landelijke proefproject aardgasvrije wijken. TEC 1 was hier nauw bij betrokken als realiserende partij.

8. ***Invloed aanvragers***
   De invloed van de initiatiefnemers op de beoordeling van RoyalHaskoning DHV is te ver gegaan.

9. ***Inpassing***
   In de landschappelijke inpassing zijn het voedselbos en de boomgaard ten onrechte meegenomen. Dit is geen natuur.

10. ***Opstelling***
    De opstelling van de zonnepanelen is slecht en wordt ten onrechte als goed beoordeeld.

11. ***Leerdoel***
    Het is achterhaald om als leerdoel de grond onder de zonnepanelen te monitoren.

12. ***Meervoudig ruimtegebruik***
    Er is geen sprake van meervoudig grondgebruik.

13. ***Wijzigingen aanvragen***
    Het is onduidelijk of de wijzigingen sinds de oorspronkelijke aanvraag als ondergeschikt kunnen worden aangemerkt.

Reactie gemeente op zienswijze Stichting Doordacht Duurzaam Drimmelen

1. ***Provinciale eisen***
   Het Beleidskader biedt regels waaraan aanvragen voor de realisering van zonneparken worden getoetst. Deze regels passen binnen de uitgangspunten die de provincie toen en nu hanteert. Dat betekent dat zorgvuldig moet worden omgegaan met het toestaan van grootschalige zonnevelden in het buitengebied. Dat is verwerkt in het Beleidskader. Van strijd met de provinciale ruimtelijke regelgeving is niet gebleken.

   Het gemeentebestuur handhaaft de ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te bereiken (conform het Programma Duurzaamheid uit februari 2021). Dat betekent dat er een behoefte bestaat om vormen van duurzame energieopwekking te faciliteren. De wind- en zonopgaven uit de Regionale Energie Strategie zijn nog niet bereikt. Voor West-Brabant gaat het om het verduurzamen van het elektriciteitsverbruik van 6,5 TWh in 2050. Daaraan kunnen de zonneparken waarvoor ontwerp-verklaringen van geen bedenkingen zijn gegeven een bijdrage aan leveren. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzaam opgewekte energie.

   In de voorschriften van de omgevingsvergunningen wordt opgenomen dat de aanleg en instandhouding van de landschappelijke inpassing verplicht is. Ook is het verplicht om de zonneparken na ommekomst van de vergunde termijn te ontmantelen. Hiervoor wordt een (verplichte) bankgarantie gesteld. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

2. ***Bevoordeling***
   Het gemeentebestuur weerspreekt dat Naga Solar wordt bevoordeeld ten opzichte van andere partijen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

3. ***Regionale energiestrategie***
   De gemeente heeft als ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te zijn volgens het Programma Duurzaamheid uit februari 2021. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied, zoals ook is beschreven in het Beleidskader grootschalige zonnevelden. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

4. ***Onafhankelijkheid Kamsteeg***
   Het gemeentebestuur weerspreekt dat de betrokkenheid van de heer Kamsteeg ertoe heeft geleid dat aanvragen vergund worden, terwijl zij zonder die betrokkenheid geweigerd zouden worden. Er is geen enkele aanleiding om dat aan te nemen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

5. ***Beleidskader***
   Het gemeentebestuur leest hierin geen weigeringsgrond. Het Beleidskader bepaalt dat niet. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

6. ***Zonneladder***
   Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

   - door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
   - binnen Stedelijk gebied;
   - door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
   - op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

7. ***Onafhankelijkheid RHDHV***
   Het gemeentebestuur heeft in de herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV geen aanwijzingen van partijdigheid aangetroffen. Het enkele feit dat een adviesbureau als RoyalHaskoning DHV eerder betrokken was bij een subsidieaanvraag betekent niet dat het onvoldoende in staat is om een initiatief te toetsen aan criteria uit een Beleidskader. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

8. ***Invloed aanvragers***
   Het gemeentebestuur heeft – gelet op het zorgvuldigheidsbeginsel, het fair play-beginsel en de procedurele regels die op grond van de rechtspraak te gelden hebben – de aanvragers op gelijke wijze gelegenheid geboden om de aanvraag te verduidelijken en (gelet op de tijd die gemoeid ging met de behandeling) een actualisering in te dienen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

9. ***Inpassing***
   RoyalHaskoning DHV is gevraagd om aan de hand van de zienswijzen te bezien of de herbeoordeling aanpassing behoeft. Dit punt is met RoyalHaskoning DHV gedeeld. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

10. ***Opstelling***
    Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding om aan de conclusie van RoyalHaskoning DHV op dit punt te twijfelen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

11. ***Leerdoel***
    Het gemeentebestuur zal dit punt met RoyalHaskoning delen en vragen om haar visie hierop. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

12. ***Meervoudig ruimtegebruik***
    RoyalHaskoning DHV heeft dit aspect betrokken in de herbeoordeling. Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding om aan haar conclusies te twijfelen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

13. ***Wijzigingen aanvragen***
    De aanvraagstukken zijn te raadplegen. Uit de stukken blijkt volgens het gemeentebestuur niet dat er sprake is geweest van veranderingen met dusdanige gevolgen voor de omgeving dat niet langer gesproken kan worden van een wijziging van ondergeschikte aard. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

15. Zienswijze bewoner 10

1. Passendheid

Grootschalige zonnevelden passen niet in de dorpen. De inspanningen om grond terug te geven aan de natuur worden tenietgedaan door dergelijke ontwikkelingen.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 10

1. Passendheid

De zonneparken zullen niet in de dorpen worden gerealiseerd, maar in het buitengebied. Een zonnepark is geen gebiedsvreemde ontwikkeling. Zonneparken komen op vele plaatsen in het buitengebied van andere gemeenten voor. Hoewel het van groot belang is om streng te reguleren dat de aard van het buitengebied en het landschap niet wezenlijk wordt aangetast, is er geen reden om aan te nemen dat een zonnepark zonder meer leidt tot een dergelijke wezenlijke aantasting.

Het zonnepark vervult een functie voor de duurzame energievoorziening. Dit belang mag zwaarder gewogen worden dan het belang bij het behoud van het huidige landschap op de projectlocaties. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

16. Zienswijze bewoner 11

1. ***Zonneladder***
   De zonneladder is ten onrechte niet toegepast.

2. ***Landbouwgrond***
   Natuur wordt omgezet naar industrieel gebied. Landbouwgrond wordt verloren.

3. ***Ecologie***
   De natuuronderzoeken zijn niet meer geldig.

4. ***Meerwaarde***
   Er is geen sprake van educatieve en recreatieve waarde.

5. ***Onafhankelijkheid***
   De rollen van de heer Kamsteeg en RoyalHaskoning DHV zijn niet objectief geweest in het proces. Er is sprake van belangenverstrengeling.

6. ***Informatieverstrekking***
   De informatieverstrekking is onvoldoende geweest.

7. ***Overbelasting***
   Het net is overbelast.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 11

1. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

2. Landbouwgrond

Dit standpunt wordt uitdrukkelijk weersproken. Ten aanzien van de stedenbouwkundige invulling en de ruimtelijke uitstraling (waaronder verkeersaantrekkende werking en milieugevolgen) is een zonnepark zeker niet gelijk te stellen aan een bedrijventerrein.

Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor energieopwekking. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

3. Ecologie

De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Meerwaarde

RoyalHaskoning DHV heeft beoordeeld welke educatieve en recreatieve doelen bereikt kunnen worden. Hierin ligt geen weigeringsgrond voor de twee projecten besloten. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

5. Onafhankelijkheid

Het gemeentebestuur weerspreekt dat de betrokkenheid van de heer Kamsteeg ertoe heeft geleid dat aanvragen vergund worden, terwijl zij zonder die betrokkenheid geweigerd zouden worden. Er is geen enkele aanleiding om dat aan te nemen. Hetzelfde heeft te gelden voor RoyalHaskoning DHV. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

6. Informatieverstrekking

De ontwerpbesluiten en alle daarmee verband houdende documenten zijn openbaar gemaakt. Een ieder heeft de mogelijkheid om die informatie te raadplegen. De zienswijze leidt niet tot een wijziging.

7. Overbelasting

Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

17. Zienswijze Stichting behoud Zwaluws Landschap

1. ***Precedentwerking***
   Reclamante vreest dat het verlenen van de gevraagde omgevingsvergunning voor Zonnepark De Bergen een precedentwerking heeft, waardoor ook een omgevingsvergunning zou moeten worden verleend voor de andere ingekomen aanvragen om een omgevingsvergunning voor een zonneparkproject in de gemeente Drimmelen.

2. ***Schaarste op het energienet***
   De realisering van een zonneparkproject zou leiden tot minder netcapaciteit voor andere nieuwe ontwikkelingen in de gemeente Drimmelen.

3. ***Instructieregels provinciale verordening***
   Het Beleidskader grootschalige zonnevelden zou niet voldoen aan de eisen die de provinciale instructieregels over de nieuwvestiging van zonneparken stellen (of hebben gesteld) aan een beleidsstuk over Zonneparken. De verwijdering van het Zonnepark zou onvoldoende zijn geborgd. Datzelfde geldt voor de financiële zekerheid die moet worden gesteld voor het herstellen van de bestaande toestand.

4. ***Behoefte en RES 1.0***
   Volgens reclamant is niet gebleken van behoefte aan het Zonnepark De Bergen. De behoefte zou in ieder geval niet volgens uit de regionale energiestrategie 1.0 van de energieregio West-Brabant.

5. ***Zonneladder***
   Niet zou zijn getoetst aan de voorkeursvolgorde voor de realisering van zonnepanelen, zoals deze in de zonneladder is weergegeven.

6. ***Onafhankelijkheid Royal Haskoning DHV***
   Doordat Royal Haskoning DHV is ingeschakeld door de gemeente zou zij niet als een onafhankelijke externe kunnen optreden. Hierbij geldt dat Royal Haskoning DHV ook betrokken is geweest bij de subsidieaanvraag voor de Proeftuin Energievrije Wijken. De initiatiefnemers zouden te invloedrijk zijn geweest bij de beoordeling die heeft plaatsgevonden.

7. ***Wijzigen beoordelingsmethodiek***
   Reclamante kan zich niet vinden in de wijziging van de beoordelingsmethodiek van een “5-puntsschaal” naar minder beoordelingsschalen. In de huidige systematiek is slechts aangegeven of een project (al dan niet onder voorbehoud) voldoet aan een criterium.

8. ***Participatie en calamiteiten***
   Er is ten onrechte niet gevraagd om een participatieplan en calamiteitenplan. Ook zou het zonnepark gedeeltelijk slecht te bereiken zijn voor hulpverleners.

9. ***Beoordeling aan beleidskader door Royal Haskoning DHV***
   Reclamante is het op verschillende onderdelen niet eens met de herbeoordeling van Royal Haskoning DHV.

10. ***Kadastrale percelen***
    Reclamante wijst erop dat de perceelnummers niet meer actueel zijn.

11. ***Bodemonderzoek en inkoopstation***
    De stukken over de geschiktheid van de bodem en de realisering van het inkoopstation zouden niet compleet zijn.

Reactie gemeente op zienswijze Stichting behoud Zwaluws Landschap

1. Precedentwerking

Een omgevingsvergunning voor Zonnepark De Bergen heeft geen gevolgen voor de beoordeling van andere aanvragen die zijn ingekomen om een omgevingsvergunning voor een zonneparkproject. Hierbij geldt dat allee aanvragen op de eigen merites worden beoordeeld. De herbeoordeling die Royal Haskoning DHV heeft uitgevoerd is daarbij leidend voor de gemeente.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Schaarste op het energienet

Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Instructieregels provinciale verordening

De aanvraag wordt – evenals de andere aanvragen – getoetst aan de hand van de instructieregels over zonneparken uit de Interim omgevingsvergunning, zoals deze op dit moment te gelden heeft. De zienswijzen gaan gedeeltelijk over voormalige provinciale instructieregels. Deze gelden niet meer en kunnen om die reden niet leiden tot wijzigingen.

Over de ontmanteling van het Zonnepark hebben de initiatiefnemer en de gemeente afspraken gemaakt in een Anterieure Overeenkomst. Daarin zijn ook afspraken gemaakt over een financiële zekerstelling. Deze financiële zekerstelling kan de gemeente inroepen wanneer de initiatiefnemer (of de grondeigenaar) onverhoopt het zonnepark niet zelf (tijdig) zou ontmantelen.

Tussen de gemeente en de initiatiefnemer is afgesproken dat 26 maanden voor afloop van de omgevingsvergunning, de initiatiefnemer een voorstel stuurt naar de gemeente voor het behoud van (een gedeelte van) de landschappelijke inpassing. De initiatiefnemer wil in gezamenlijkheid met de gemeente en grondeigenaar dit voorstel opstellen. Hierin wordt opgenomen welke elementen met landschappelijke meerwaarde behouden kunnen blijven, zoals de natuurvriendelijke oever, boomgaard, verlaagd maaiveld voor waterberging en natte natuur, gebiedseigen kruidenvegetatie, parklint en de uitgegraven watergang.

De afspraken over de ontmanteling, de financiële zekerstelling en het (gedeeltelijk) behoud van de landschappelijke inpassing zullen ook als voorschrift aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Daardoor kunnen – naast de gemeente – ook derde-belanghebbenden zich beroepen op de naleving van de afspraken.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Behoefte en RES 1.0

De ambitie van de gemeente Drimmelen is om 95% minder CO2 uit te stoten in 2050 ten opzichte van het referentiejaar 1990. De gemeente wil bovendien in 2040 al ver op weg zijn om 'energieneutraal' te worden. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied.

In de regionale energiestrategie (**"RES"**) 1.0 is afgesproken dat iedere gemeente dat ieder een deel van de zon-opgave voor zijn rekening neemt. Bij elkaar gaat het om een extra duurzame opwek van 0,8 TWh, waarvan 0,5 TWh door zon op dak en 0,3 TWh door zonneparken in combinatie met natuur, landbouw en/of waterberging. Het gaat in totaal om circa 300 hectare aan zonneparken binnen de energieregio.

Verder is in de RES 1.0 ook de behoefte aan en opgave voor zonneparken in de gemeente genoemd. De opgave is meer concreet weergegeven in het overzicht dat als bijlage 1 bij de RES 1.0 is gevoegd.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

6. Onafhankelijkheid Royal Haskoning DHV

De omstandigheid dat Royal Haskoning DHV is ingeschakeld door de gemeente, betekent op zichzelf nog niet dat Royal Haskoning DHV niet onafhankelijk kan zijn in het geven van het advies en het opstellen van een rapport. De zienswijze geeft ook geen aanleiding om aan de deskundigheid of onafhankelijkheid van Royal Haskoning DHV te twijfelen. Verder geldt dat Royal Haskoning DHV zonder inmenging van de gemeente is gekomen tot de totstandkoming van de herbeoordeling. De bevindingen van Royal Haskoning DHV zijn ook te herleiden naar objectieve gegevens die deel uitmaken van de verschillende aanvragen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. Wijzigen beoordelingsmethodiek

Naar aanleiding van de uitspraken van de Afdeling van 22 februari 2022 is ervoor gekozen om niet meer uit te gaan van een "5-puntsschaal". Een aanvraag voldoet aan het criterium óf een aanvraag voldoet niet aan het criterium. De gemeente meent dat de beoordelingssystematiek die Royal Haskoning DHV heeft gehanteerd begrijpelijk en inzichtelijk is. De zienswijze geeft geen aanleiding om aan Royal Haskoning DHV te vragen om alsnog een andere systematiek toe te passen. Er is ook geen rechtsregel die daartoe verplicht.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. Participatie en calamiteiten

Een participatieplan en calamiteitenplan is niet vereist. In de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag is voldoende ingegaan op de mogelijkheden tot participatie. Hierbij is zowel ingegaan op de mogelijkheid om bij de totstandkoming van het Zonnepark De Bergen te participeren (pagina 15 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag), als op de mogelijkheden tot financiële participatie (pagina's 13, 15, 16, 45 en 46 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag).

Er heeft voldoende afstemming plaatsgevonden met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. De brandweer is betrokken en geeft aan dat er geen specifieke regelgeving voor brandveiligheid van

zonneparken is (het bouwwerk zonnepark valt onder het Bouwbesluit, maar in dat besluit is geen specifieke prestatie-eisen voor zonneparken). Hierop is nader ingegaan op pagina's 38 en 39 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Niet is gebleken van een extern veiligheidsrisico in geval van calamiteiten of anderszins van een onaanvaardbaar risico of gevaar.

De brandweer (en andere hulpdiensten) hebben voldoende toegang tot het zonneparkproject:

- Door het zonnepark kronkelt een halfverharde pad (puinverharding) van circa 3,25 meter.
- De vrije ruimte rondom het pad varieert van 5 tot 10 meter, meer dan de 4,5 meter die wordt aanbevolen door de brandweer.
- Tussen de veldsegmenten liggen onverharde paden van circa 3 meter breed.
- Vanaf het halfverharde pad is de afstand voor een brandweerauto met brandslang beperkt.
- Een brandweervoertuig ondervindt geen hinder van constructies boven de weg.
- Er wordt een bluswatervoorziening (capaciteit: > 60m3/u) geplaatst bij de toegang aan de oostzijde, en een aan de westzijde.

De brandweer heeft op 24 oktober 2023 aan de gemeente bericht dat zij akkoord is met het Zonnepark De Bergen, waaronder met het inkoopstation in de kapschuur. De gemeente ziet geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. Herbeoordeling Royal Haskoning DHV

De opmerkingen van reclamante op de herbeoordeling die is uitgevoerd door Royal Haskoning DHV zijn door de gemeente voorgelegd aan Royal Haskoning DHV. Royal Hasknoning DHV beoordeelt de opmerkingen en zal bezien of deze aanleiding geven om terug te komen op het oordeel dat de aanvraag voldoet aan de criteria uit het Beleidskader. In dit kader zal Royal Haskoning DHV een oplegnotitie opstellen, die deel zal uitmaken van de voorliggende besluitvorming over het Zonnepark De Bergen. De aanvullende opmerkingen tijdens de mondelinge toelichting op de zienswijzen op 20 en 21 november 2023 worden door Royal Haskoning DHV meegenomen in de oplegnotitie. De gemeente zal zich ervan vergewissen of de oplegnotitie zorgvuldig tot stand is gekomen, de bevindingen van Royal Haskoning DHV begrijpelijk en inzichtelijk zijn en de conclusies van Royal Haskoning DHV op de bevindingen aansluiten (en te herleiden zijn naar objectieve gegevens).

10. Kadastrale percelen

In de definitieve besluitvorming zal worden uitgegaan van de meest actuele nummering van de kadastrale percelen.

11. Bodemonderzoek en inkoopstation

De zienswijze geeft geen aanleiding om aan de uitvoerbaarheid van Zonnepark De Bergen te twijfelen. Het is aannemelijk dat de staat van de bodem niet in de weg staat aan de realisering van Zonnepark De Bergen. In paragraaf 5.5.3 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag is toegelicht dat de de kwaliteit van de betrokken gronden goed is. De initiatiefnemer zal een aantal weken voor aanvang van de bouw een 'nulmeting' laten uitvoeren. Gedurende de exploitatieperiode zal de ontwikkeling van de vegetatie onder / naast de zonnepanelen worden onderzocht. De resultaten van beide onderzoeken zullen worden gedeeld met gemeente en de provincie Noord-Brabant. De staat van de bodem moet na de ontmanteling worden teruggebracht naar de staat zoals deze is omschreven in de nulmeting.

Inmiddels zijn alle documenten over de inkoopstation in de bestaande kapschuur ontvangen. Naar het oordeel van de brandweer en Royal Haskoning DHV is het mogelijk om het inkoopstation in de kapschuur te realiseren. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

18. Zienswijze Milieuvereniging De Groene Koepel

1. ***Geschiktheid locatie***
   Volgens reclamante is de projectlocatie met bestemming ‘Agrarisch met waarden-landschap’, ‘Waarde - Archeologie 2’ en ‘Waarde - Attentiegebied ehs’ en binnen de provinciale aanduiding ‘Groenblauwe mantel‘ niet geschikt voor de realisering van een zonnepark.

2. ***Herbeoordeling***
   De herbeoordeling die door Royal Haskoning is verricht zou niet voldoen aan de opdracht die door de Afdeling bestuursrechtspraak is meegegeven.

3. ***Alternatieven***
   Er zou ten onrechte niet zijn gekeken naar alternatieven voor de realisering van Zonnepark De Bergen. Tijdens de hoorzitting werd aangevoerd dat er te veel sprake is van een verdienmodel voor ontwikkelaars.

4. ***Zonneladder***
   Niet zou zijn getoetst aan de voorkeursvolgorde voor de realisering van zonnepanelen, zoals deze in de zonneladder is weergegeven.

5. ***M.e.r.-beoordelingplicht***
   Reclamante meent dat ten onrechte een m.e.r.-beoordeling ontbreekt.

6. ***Landschapsinvesteringsregeling***
   Reclamante meent dat de "Landschapsinvestering regeling" op basis van de Interim omgevingsverordening van toepassing is op de omgevingsvergunning voor Zonnepark De Bergen. Dit betekent volgens reclamante dat de nieuwe natuur van de landschappelijke inpassing van het zonnepark behouden dient te blijven.

7. ***Gevolgen voor het watersysteem***
   Reclamante meent dat de realisering van het Zonnepark De Bergen onaanvaardbare gevolgen heeft voor het watersysteem. Er zou bodemerosie optreden onder de panelen van het zonnepark.

8. ***Gevolgen voor natuur***
   De gevolgen van de realisering van het Zonnepark De Bergen voor Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Brabant (‘NNB’) en beschermde soorten zouden onvoldoende zijn onderzocht.

9. ***Procesparticipatie***
   Reclamante betreurt dat natuur- en milieuorganisaties niet actief bij de herbeoordeling betrokken zijn door de gemeente.

Reactie gemeente op zienswijze Milieuvereniging De Groene Koepel

1. Geschiktheid locatie

De systematiek van de Wabo gaat ervan uit dat het aan de aanvrager zelf is om te bepalen voor welke activiteiten hij een aanvraag indient en dus wat de omvang van het aangevraagde project inhoudt. In verband daarmee dient de aanvrager de projectlocatie te kiezen waarop zijn aanvraag betrekking heeft. Het is volgens vaste rechtspraak niet aan de gemeente om een locatie voor een zonneparkproject aan te dragen (ABRvS 23 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:844, r.o. 10.2).

Op de locatiekeuze is nader ingegaan op paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Daarin is verwoord dat de locatie door de initiatiefnemer is gekozen op basis van een aantal technische, fysieke en sociaaleconomische uitgangspunten. De gemeente meent dat de locatie aansluitend aan de kern Terheijden geschikt is voor de realisering van een zonneparkproject.

Verder geldt dat de locatie van het zonneparkproject één van de criteria is geweest waarop de aanvraag door Royal Haskoning DHV is beoordeeld. Royal Haskoning DHV is tot het oordeel gekomen dat Zonnepark de Bergen aan dit criterium voldoet. De zienswijze geeft geen aanleiding om te komen tot een andersluidend oordeel.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Herbeoordeling

De opmerkingen van reclamante op de herbeoordeling die is uitgevoerd door Royal Haskoning DHV zijn door de gemeente voorgelegd aan Royal Hasking DHV. Royal Hasknoning DHV beoordeelt de opmerkingen en zal bezien of deze aanleiding geven om terug te komen op het oordeel dat de aanvraag voldoet aan de criteria uit het Beleidskader. In dit kader zal Royal Haskoning DHV een oplegnotitie opstellen, die deel zal uitmaken van de voorliggende besluitvorming over het Zonnepark De Bergen. De aanvullende opmerkingen tijdens de mondelinge toelichting op de zienswijzen op 20 en 21 november 2023 worden door Royal Haskoning DHV meegenomen in de oplegnotitie. De gemeente zal zich ervan vergewissen of de oplegnotitie zorgvuldig tot stand is gekomen, de bevindingen van Royal Haskoning DHV begrijpelijk en inzichtelijk zijn en de conclusies van Royal Haskoning DHV op de bevindingen aansluiten (en te herleiden zijn naar objectieve gegevens).

3. Alternatieven

De aanvraag wordt – evenals de andere aanvragen – getoetst aan de hand van de instructieregels over zonneparken uit de Interim omgevingsvergunning, zoals deze op dit moment te gelden heeft. De zienswijzen gaan gedeeltelijk over voormalige provinciale instructieregels. Deze gelden niet meer en kunnen om die reden niet leiden tot wijzigingen.

Over de ontmanteling van het Zonnepark hebben de initiatiefnemer en de gemeente afspraken gemaakt in een Anterieure Overeenkomst. Daarin zijn ook afspraken gemaakt over een financiële zekerstelling. Deze financiële zekerstelling kan de gemeente inroepen wanneer de initiatiefnemer (of de grondeigenaar) onverhoopt het zonnepark niet zelf (tijdig) zou ontmantelen.

Tussen de gemeente en de initiatiefnemer is afgesproken dat 26 maanden voor afloop van de omgevingsvergunning, de initiatiefnemer een voorstel stuurt naar de gemeente voor het behoud van (een gedeelte van) de landschappelijke inpassing. De initiatiefnemer wil in gezamenlijkheid met de gemeente en grondeigenaar dit voorstel opstellen. Hierin wordt opgenomen welke elementen met landschappelijke meerwaarde behouden kunnen blijven, zoals de natuurvriendelijke oever, boomgaard, verlaagd maaiveld voor waterberging en natte natuur, gebiedseigen kruidenvegetatie, parklint en de uitgegraven watergang.

De afspraken over de ontmanteling, de financiële zekerstelling en het (gedeeltelijk) behoud van de landschappelijke inpassing zullen ook als voorschrift aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Daardoor kunnen – naast de gemeente – ook derde-belanghebbenden zich beroepen op de naleving van de afspraken. Het enkele feit dat zonneparken leiden tot inkomsten, betekent nog niet dat deze in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

5. M.e.r.-beoordelingplicht

Voor de realisatie van een zonnepark niet automatisch een milieueffectrapportage nodig. In het Besluit m.e.r. bestaat een belangrijk onderscheid tussen bijlage C en bijlage D. Voor activiteiten die voldoen aan de diverse criteria uit bijlage C geldt een m.e.r.-plicht. In bijlage D staan de activiteiten benoemd waarvoor een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt: er moet beoordeeld worden of sprake is van (mogelijke) belangrijke nadelige milieugevolgen. Een zonnepark staat als zodanig niet op de D-lijst in het Besluit m.e.r. waardoor er geen vormvrije m.e.r.-beoordeling nodig is. Dit is nader toegelicht in paragraaf 1.4.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. Behoud landschappelijke inpassing

Tussen de gemeente en de initiatiefnemer is afgesproken dat 26 maanden voor afloop van de omgevingsvergunning, de initiatiefnemer een voorstel stuurt naar de gemeente voor het behoud van (een gedeelte van) de landschappelijke inpassing. De initiatiefnemer wil in gezamenlijkheid met de gemeente en grondeigenaar dit voorstel opstellen. Hierin wordt opgenomen welke elementen met landschappelijke meerwaarde behouden kunnen blijven, zoals de natuurvriendelijke oever, boomgaard, verlaagd maaiveld voor waterberging en natte natuur, gebiedseigen kruidenvegetatie, parklint en de uitgegraven watergang.

De afspraken over het (gedeeltelijk) behoud van de landschappelijke inpassing zullen voorschrift aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Daardoor kunnen – naast de gemeente – ook derde-belanghebbenden zich beroepen op de naleving van deze afspraken.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

7. Gevolgen voor het watersysteem

De zienswijze geeft geen aanleiding voor het oordeel dat gevolgen voor het watersysteem aan de uitvoering van het bestemmingsplan in de weg zal staan. Bij het vooroverleg over Zonnepark De Bergen is het waterschap betrokken. In het schetsontwerp is rekening gehouden met de algemene regels van het waterschap en worden de waterbelangen niet nadelig geschaad. Dit is nader toegelicht in paragraaf 5.4 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Het zonneparkproject leidt niet tot bodemerosie. De grond blijft vruchtbaar, aangezien er kruidenrijke begroeiing zich tussen de panelen kan ontwikkelen. De panelen staan ver genoeg uit elkaar (zowel in zuid-opstelling: 1,6-3 meter tussenruimte als oost-west opstelling met 2 meter tussenruimte) om regenwater door te laten. Ook kan natte natuur (door verlaging maaiveld op een aantal plekken) zich ontwikkelen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

8. Gevolgen voor de natuur

Natura 2000-gebieden

Er is geen reden waarom een natuurtoestemming zou aanhaken bij de aanvraag voor Zonnepark De Bergen. Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen en de beschikbaarheid van een nieuwe versie van de AERIUS-calculator, heeft de gemeente aan de initiatiefnemer verzocht om een nieuw stikstofrapport. In het

stikstofrapport “Stikstofuitstoot aanleg zonnepark De Bergen” d.d. 10 november 2023 concludeert Pondera dat significante gevolgen gerelateerd aan Zonnepark De Bergen nog steeds kunnen worden uitgesloten. Het geactualiseerde stikstofrapport van Pondera bevestigt de eerdere bevindingen dat de bouw en het gebruik van het zonenpark ten opzichte van de referentiesituatie niet leidt tot een toename aan stikstofdepositie op daarvoor gevoelige natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Soortenbescherming
De aanvraag gaat gepaard met een ecologisch onderzoek. Daaruit en ook uit de onafhankelijke herbeoordeling van RoyalHaskoning DHV blijkt niet dat de biodiversiteit wordt aangetast of dat de aanwezigheid van beschermde soorten in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het project. Van een weigeringsgrond voor de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan is niet gebleken.

Bovendien is het faciliteren van de biodiversiteit een onderdeel van de landschappelijke inpassing (waarvan de aanleg en instandhouding verplicht wordt gesteld). Dat aspect heeft RoyalHaskoning DHV ook beoordeeld. De minimale oppervlakte voor de landschappelijke inpassing is 10% van het zonnepark. Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats rondom en aan de randen van het zonnepark. De inpassing moet zowel landschappelijke als ecologische meerwaarde hebben voor de omgeving. Daaraan wordt voldaan volgens de beoordeling van RoyalHaskoning DHV.

Het enkele feit dat de biodiversiteit zou afnemen ter plaatse van de zonnepanelen is geen weigeringsgrond nu het Beleidskader juist inzet op het toestaan van grootschalige zonnevelden.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

NNB
Het enige NNB gebied in de omgeving van het projectgebied is het ‘Markkanaal’, gelegen op circa 80 meter ten westen van het plangebied. Op pagina 33 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag is door de initiatiefnemer toegelicht waarom het Zonnepark De Bergen niet leidt tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB. Het college meent dat het Zonnepark De Bergen past binnen de provinciale instructieregels over de bescherming van het NNB. Reclamante maakt ook niet aannemelijk dat het Zonnepark negatieve effecten zal hebben voor het NNB, laat staan dat sprake is van effecten die zodanig zijn, dat deze beperkt of gecompenseerd moeten worden of leiden tot een onevenredige aantasting van het functioneren van het NNB.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

9. Procesparticipatie

Volgens de gemeente is voorzien in voldoende participatiemogelijkheden bij de totstandkoming van het plan. De initiatiefnemer heeft voor dit project meerdere “kom-in-de-wei-sessies” gehouden, waaraan een ieder kon deelnemen.

Het participatieproces voldoet aan de verplichtingen die de wet daaraan stelt. Het plan is voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De omwonenden zijn in de gelegenheid geweest een zienswijze naar voren te brengen over het (ontwerp van het) bestemmingsplan. Er bestaat voor het gemeentebestuur geen andere wettelijke verplichting om voorafgaand aan de planvaststelling in overleg te treden over de plannen van de initiatiefnemer (dit is ook bevestigd door de Voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak in een recente uitspraak van 22 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:699, r.o. 5.3).

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

19. Zienswijze bewoner 12

1. ***Woongenot/dorpsgezicht***
   De projecten belemmeren het woongenot en tasten het beschermd dorpsgezicht aan.

2. ***Precedentwerking***
   Het verlenen van de vergunningen heeft precedentwerking.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 12

1. ***Woongenot/dorpsgezicht***
   Een zonnepark is geen gebiedsvreemde ontwikkeling. Zonneparken komen op vele plaatsen in het buitengebied van andere gemeenten voor. Hoewel het van groot belang is om streng te reguleren dat de aard van het buitengebied en het landschap niet wezenlijk wordt aangetast, is er geen reden om aan te nemen dat een zonnepark op agrarische gronden zonder meer leidt tot een dergelijke wezenlijke aantasting.

   Een vermindering van het woongenot vanwege ruimtelijke ontwikkelingen is weliswaar geen prettige ervaring, maar hier staat het algemeen belang tegenover. In dit geval draagt het zonnepark bij aan de duurzaamheidsambities van de gemeente. De gemeente heeft als ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te zijn volgens het Programma Duurzaamheid uit februari 2021. Uiteindelijk kan de gemeente die ambitie alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied, zoals ook is beschreven in het Beleidskader grootschalige zonnevelden.

   De waarde van Lage Zwaluwe en Hooge Zwaluwe wordt niet aangetast door het toestaan van een zonnepark in de omgeving. Daarbij is het van belang dat het zonnepark niet in het dorpsgezicht zal worden gerealiseerd en het alleen al daarom de vraag is hoe het zonnepark de waarde van het dorpsgezicht zou aantasten. Er is op dit moment niet gebleken van een reden waarom het zonnepark geweigerd zou moeten worden omdat de waarde van het dorpsgezicht daardoor wordt aangetast.

   Het zonnepark vervult een functie voor de duurzame energievoorziening. Dit belang mag zwaarder gewogen worden dan het belang bij het behoud van het woongenot. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Precedentwerking***
   Iedere aanvraag wordt op haar eigen merites beoordeeld. Het enkele feit dat een aanvraag wordt gehonoreerd, betekent nog niet dat een andere aanvraag ook wordt gehonoreerd. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

20. Zienswijze bewoner 13

1. ***Zonneladder***
   De zonneladder is ten onrechte niet gevolgd.

2. ***Landbouwgrond***
   Industrie is niet wenselijk in het landschap. Landbouwgrond moet behouden blijven.

3. ***Onderzoek naar initiatiefnemers***
   Er zijn geen diepgaande onderzoeken gedaan naar de initiatiefnemers.

4. ***Behoefte***
   Er is geen behoefte aan zonneparken.

5. ***Participatie***
   Er heeft onvoldoende participatie plaatsgevonden.

6. ***Verkoop eigen energie***
   Teruglevering van zelf opgewekte stroom wordt bemoeilijkt.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 13

1. Zonneladder

Meerdere zienswijzen wijzen op de toepassing van de zonneladder, zoals deze in de Interim omgevingsverordening (Iov) is opgenomen – in artikel 3.41 van de Iov. Er moet blijken dat de aanleg van het zonnepark noodzakelijk is omdat in onvoldoende mate voorzien kan worden in de behoefte voor duurzame energie:

- door de ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie;
- binnen Stedelijk gebied;
- door meervoudig ruimtegebruik in Landelijk gebied of binnen bestaand ruimtebeslag op bouwpercelen; en
- op gronden aansluitend op Stedelijk gebied.

Een dergelijke onderbouwing ontbrak in de motivering van het ontwerpbesluit. Om die reden zal de onderbouwing alsnog opgenomen moeten worden. De Bergen heeft naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen (inclusief de zienswijze van gedeputeerde staten van de provincie) een aanvullende onderbouwing aan de aanvraag toegevoegd.

2. Landbouwgrond

Dit standpunt wordt uitdrukkelijk weersproken. Ten aanzien van de stedenbouwkundige invulling en de ruimtelijke uitstraling (waaronder verkeersaantrekkende werking en milieugevolgen) is een zonnepark zeker niet gelijk te stellen aan een bedrijventerrein.

Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor energieopwekking. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Onderzoek naar initiatiefnemers

De Wet Bibob biedt vooralsnog geen aanleiding om tot een weigering te komen. Als het zo is dat er integriteitsbelemmeringen bestaan, dan biedt de wet de mogelijkheid om tot intrekking van de omgevingsvergunning te komen.

4. Behoefte

Het gemeentebestuur handhaaft de ambitie om in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap te bereiken (conform het Programma Duurzaamheid uit februari 2021). De wind- en zonopgaven uit de Regionale Energie Strategie zijn nog niet bereikt. Voor West-Brabant gaat het om het verduurzamen van het elektriciteitsverbruik van 6,5 TWh in 2050. Daaraan kunnen de zonneparken waarvoor ontwerp-verklaringen van geen bedenkingen zijn gegeven een bijdrage aan leveren. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzaam opgewekte energie.

5. Participatie

Participatie heeft plaatsgevonden op de wijze die de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorschrijven. Er hebben ontwerpbesluiten ter inzage gelegen en een ieder is in de gelegenheid gesteld om daarop een zienswijze in te dienen.

6. Verkoop eigen energie

Hoewel het begrijpelijk is dat particulieren in de gemeente de mogelijkheid willen behouden om hun energie te verkopen, kan dit belang niet leiden tot een weigering van de omgevingsvergunning. Het betreft niet een ruimtelijk relevant belang. Dit argument kan om die reden niet leiden tot een andere beoordeling van de aanvraag.

21. Zienswijze bewoner 14

1. ***Rijksrapport***
   Het rapport 'Opwekking duurzame energie op rijksgronden' had betrokken moeten worden in de besluitvorming. Het advies van rijksadviseurs moet gevolgd worden.

2. ***Landschap***
   Het landschap zal verrommelen. Van een verbetering van het landschap is geen sprake.

3. ***Vertrouwen in bestuur***
   Het vertrouwen in het gemeentebestuur wordt geschaad. Tijdens de hoorzitting werd aangevoerd dat het Beleidskader ingetrokken zou moeten worden.

Reactie gemeente op zienswijze bewoner 14

1. ***Rijksrapport***
   Het gemeentebestuur hanteert het Beleidskader voor de beoordeling van de aanvragen. Hoewel beleid van andere overheden relevant kan zijn, ziet het gemeentebestuur in het aangevoerde geen aanleiding om tot een weigering van de voorliggende twee aanvragen te komen. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. ***Landschap***
   Het landschap verandert door de realisering van zonneparken. Een verandering is niet zonder meer onaanvaardbaar. Om te bepalen welke zonneparken aanvaardbaar zijn, heeft de raad een Beleidskader vastgesteld. Aan de hand daarvan is beoordeeld of het voorliggende initiatief vergund kan worden. Daarbij worden ook de gevolgen voor het landschap betrokken. Er is ten aanzien van de beide projecten gebleken dat het zonnepark voldoet aan het Beleidskader. Het gemeentebestuur heeft een externe deskundige gevraagd om hierover te rapporteren. Dat rapport wordt mede ten grondslag gelegd aan de motivering van het besluit tot het geven van de verklaring van geen bedenkingen.

   De gevolgen van het zonnepark zijn onderbouwd in de wettelijk verplichte ruimtelijke onderbouwing. RHDHV heeft hierover advies uitgebracht ten behoeve van het gemeentebestuur (aan de hand van het Beleidskader). Er zijn geen aanwijzingen dat gevreesd moet worden voor een onaanvaardbare aantasting van de bodem. Bovendien geldt een verplichting om de gronden in de oorspronkelijke staat terug te brengen na de vergunde periode van 25 jaar. Dat betekent ook dat de bodemkwaliteit in orde moet zijn. Daarvoor moet de vergunninghouder een bankgarantie stellen.

   RHDHV heeft de landschappelijke impact van het project beoordeeld. Daarvan heeft het gemeentebestuur kennis genomen. Het enkele feit dat het landschap voor een periode van maximaal 25 jaar plaatselijk wordt veranderd, betekent nog niet dat er sprake is van een verstoring. Het gemeentebestuur ziet in dit argument geen aanleiding om af te wijken van de beoordeling van RHDHV. Het toestaan van de twee projecten houdt niet een onaanvaardbare inbreuk op de openheid van het buitengebied in. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

   De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. ***Vertrouwen in bestuur***
   Hoewel het bestuur zich inspant om ervoor te zorgen dat er voldoende vertrouwen is, kan deze grond geen aanleiding zijn om toch tot een weigering van de aanvragen te besluiten. Het Beleidskader heeft slechts te gelden voor een aantal projecten die tijdig zijn aangevraagd. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

22. Zienswijze Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

1. ***Vooroverleg***
   Er heeft ten onrechte geen vooroverleg plaatsgevonden.

2. ***Toetsing aan Iov***
   Er had getoetst moeten worden aan de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant.

3. ***Afstemming met netbeheerder***
   Het is onduidelijk in hoeverre de plannen regionaal en met de netwerkbeheerder zijn afgestemd.

4. ***Noodzaak en draagvlak***
   Noodzaak en draagvlak zijn onvoldoende onderbouwd.

5. ***Landbouwgrond***
   Er is te weinig aandacht voor de waarde van vruchtbare landbouwgronden voor agrarisch gebruik. Het belang van goede landbouwgrond is nog onvoldoende betrokken.

6. ***Bezoekerscentrum***
   Het is onduidelijk hoe en waar het bezoekerscentrum wordt gerealiseerd.

7. ***Bijlagen***
   De bijlagen 6a en 6b ontbreken voor een grotere weergave van de inrichting en de toelichting daarop.

8. ***Nulmeting***
   Ten onrechte ontbreekt een nulmeting om te onderzoeken wat het effect is op de onderbegroeiing, vegetatieontwikkeling, het ontwikkelen van natuurwaarden en de bodemkwaliteit.

Reactie gemeente op zienswijze Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

1. Vooroverleg

Het vooroverleg leek procedureel moeizaam inpasbaar gelet op de uitspraak van de Raad van State. Het was aan het gemeentebestuur om de aanvragen op gelijke wijze te toetsen aan het Beleidskader. De ontwerpbesluiten zijn hiervan het resultaat. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

2. Toetsing aan Iov

Er zal een aanvullende toelichting op de criteria uit de Interim omgevingsverordening toegevoegd worden ten behoeve van de besluitvorming. Daarbij worden ook de zonneladder en het verlies aan landbouwgronden (zie hieronder ook punt 5 hieronder) in ogenschouw genomen.

3. Afstemming met netbeheerder

Een aansluit- en Transportovereenkomst is gesloten tussen de netbeheerder (Enexis) en de initiatiefnemer over de levering van duurzame elektriciteit vanuit het Zonnepark De Bergen aan het elektriciteitsnet. De aansluiting voor het Zonnepark De Bergen is reeds gerealiseerd. Meer hierover kunt u lezen op pagina 9 van de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens vaste rechtspraak kan in het kader van een procedure tegen een omgevingsvergunning een betoog dat ziet op de uitvoerbaarheid van het project, slechts in de weg staan aan het verlenen van deze omgevingsvergunning als op voorhand het aannemelijk is dat het project niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode (ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 13.1, ABRvS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1995, r.o. 8.1 en ABRvS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:354, r.o. 5.2.). Dat is hier niet het geval.

Het is aan de gemeenteraad in het kader van de beoordeling of een aanvraag in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening om na te gaan of het aangevraagde initiatief uitvoerbaar is. Het is juist dat de aansluiting van een zonnepark op het energienetwerk op dit moment uitdagend zal zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de aanvraag ziet op een periode van 25 jaar. Het is zeker niet op voorhand uitgesloten dat een aansluiting op het net wel kan worden bereikt gedurende die periode. Dit komt voor rekening en risico van de initiatiefnemer en is op dit moment geen weigeringsgrond. Hierbij heeft voorts te gelden dat een goede ruimtelijke ordening er niet toe dient om de belangen van particuliere energieopwekking te beschermen. Een goede ruimtelijke ordening ziet niet op het beperken van de toegang tot de markt. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

4. Noodzaak en draagvlak

Het gemeentebestuur baseert zich op de doelstellingen die te gelden hebben voor de energietransitie. Op dit moment is er nog een behoefte aan duurzame energieprojecten om te komen tot een energieneutrale samenleving. Er is niet gebleken van een overschot aan duurzame energieprojecten die de onderhavige projecten (zowel Moerseweg als De Bergen) overbodig zouden maken.

In de voorschriften van de omgevingsvergunningen wordt opgenomen dat de aanleg en instandhouding van de landschappelijke inpassing verplicht is. Ook is het verplicht om de zonneparken na ommekomst van de vergunde termijn te ontmantelen. Hiervoor wordt een (verplichte) bankgarantie gesteld. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

5. Landbouwgrond

Met de vaststelling van het Beleidskader is een keuze gemaakt om gronden in het buitengebied (mits er wordt voldaan aan de criteria uit het Beleidskader) te gebruiken voor de duurzame opwekking van energie. Daarin ligt besloten dat die gronden niet voor de volle teelt beschikbaar zullen zijn. Er is niet gebleken dat de voedselproductie in het gedrang zal komen als (in totaal) ongeveer 20 hectare grond niet beschikbaar zijn voor de voedselproductie. Gelet daarop is het nog steeds aanvaardbaar om te kiezen voor

energieopwekking. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

6. Bezoekerscentrum
De initiatiefnemer zal hierover een nadere uitleg moeten geven. Dat wordt aan de initiatiefnemer voorgelegd.

7. Bijlagen
Initiatiefnemer zal hiernaar worden gevraagd.

8. Nulmeting
Initiatiefnemer zal hiernaar worden gevraagd.

23. Zienswijze van het Waterschap Brabantse Delta

1. ***Vooroverleg***
   Er heeft geen vooroverleg plaatsgevonden over het project Moerseweg met het waterschap.

2. ***Watervergunning***
   Het project is in strijd met regels over zogenoemde A-watergangen in de keur. Hiervoor is een watervergunning vereist.

Reactie gemeente op zienswijze van het Waterschap Brabantse Delta

De zienswijze van het waterschap lijkt louter te zien op het project Moerseweg. Om die reden wordt deze zienswijze voor het project De Bergen verder buiten beschouwing gelaten. De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.